

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT

DIPLOMSKO DELO

TJAŠA HOJNIK

Ljubljana, 2012

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA ŠPORT
Kineziologija

MLADI AMBASADORJI V BOJU PROTI DOPINGU

DIPLOMSKO DELO

MENTOR

izr. prof. dr. Maja Pori

SOMENTOR

asist. dr. Stanislav Pinter, prof. šp. vzg.

RECENZENTKA

doc. dr. Katja Tomažin, prof. šp. vzg.

Avtorica dela
TJAŠA HOJNIK

Ljubljana, 2012

Zahvala

Kot prvi bi se zahvalila svoji mentorici, izr. prof. šp. vzg. dr. Maji Pori, da me je z veseljem sprejela pod svoje mentorstvo, kakor tudi za izkazano strokovno pomoč in napotke pri izdelavi diplomskega dela.

Prav tako se iskreno zahvaljujem asist. dr. Stanislavu Pinterju, prof. šp. vzg., ter doc. dr. Katji Tomažin prof. šp. vzg., za strokovno pomoč, koristne nasvete in spodbudne besede.

Zahvala gre tudi Janiju Dvoršku in Nini Makuc, ki sta mi dala idejo za diplomsko nalogo in me pri njej podprla. Zahvaljujem se tudi SLOADU, ki mi je omogočilo izvedbo diplomske naloge.

Neskončno sem hvaležna tudi mamici Jožici in atiju Romanu, za vso izkazano zaupanje, podporo in potrpežljivost v času študija.

Rada bi se zahvalila tudi sestri Janji za topel nasmeh in spodbudne besede, s pomočjo katerih sem lahko ustvarjala.

Marijan, še tebi posebna hvala za vse spodbudne besede, razumevanje in pomoč. Ob tebi se zdijo vsi cilji uresničljivi.

Hvala tudi babici Neži za prijetno vzdušje in najboljše palačinke, ki so me vedno znova napolnile z energijo. Hvala družini in vsem prijateljem za njihovo potrpežljivost in razumevanje.

Ključne besede: *Doping, mladi ambasadorji, SLOADO, EADIn*

MLADI AMBASADORJI V BOJU PROTI DOPINGU

Tjaša Hojnik

Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport, 2012

Slik 22 , tabel 8, virov 30

Izvleček

Doping je v današnjem času prisoten tako v vrhunskem kot rekreativnem športu. Posamezniki se zatekajo k dopingu z namenom doseganja boljših rezultatov ali ustvarjanja prednosti pred tekmeci. V diplomskem delu smo predstavili delo mladih ambasadorjev v okviru projekta Evropske antidopinške pobude (EADIn) na področju osveščanja o dopingu in posledicah njegove uporabe. V prvem delu smo povzeli značilnosti izobraževanja mladih ambasadorjev, ki se je odvijalo v Burghausnu v Nemčiji, katerega smo obiskali v juniju 2011. Projekt, ki je bil podprt s strani Evropske unije, se je uradno zaključil letos na prireditvi Mladinskih olimpijskih iger v Innsbrucku. V nadaljevanju smo predstavili delo, ki smo ga opravili Mladi ambasadorji v sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije (OKS). Delovali smo na področju izobraževanja najstnikov (srednješolcev) o dopingu. Predavali smo tudi mladim športnikom, ki so se uvrstili na reprezentančna evropska in svetovna tekmovanja. V drugem delu smo z anketo ovrednotili izobraževanja (predavanja), ki smo jih kot Mladi ambasadorji opravili (in jih še opravljamo) o boju proti dopingu. Analizirali smo 60 vprašalnikov, ki so jih rešili dijaki in športniki obeh spolov, starih od 15 do 22 let; od tega 30 poslušalcev in 30 neposlušalcev predavanj. Ugotovili smo, da je polovica anketiranih ocenila predavanje o dopingu kot zanimivo. Pri preverjanju znanja, pridobljenega na predavanju, jih je 85% pravilno odgovorilo na vprašanja. Tisti, ki niso bili na predavanju, so imeli tretjino napačnih odgovorov. Razlike v poznavanju tematike dopinga, ki smo jih izračunali z Mann-Whitneyevim testom, so bile med udeleženci in neudeleženci predavanja statistično značilne. Največje razlike so bile ugotovljene pri vprašanjih, ki se dotikajo postopkov, pravic in kazni športnikov ob ugotovitvi jemanja nedovoljenih substanc, kjer so udeleženci pokazali boljše poznavanje tematike. Ugotovili smo, da se mladi zavedajo problema dopinga, da se jim zdi tematika zanimiva in da bi želeli o tem pridobiti več znanja.

Keywords: *Doping, the young ambassadors, SLOADO, EADIn*

YOUNG AMBASADORS IN FIGHT AGAINST DOPING

Tjaša Hojnik

University of Ljubljana, Faculty of sport, 2012

Pictures 22, table 8, sources 30

Summary

Nowadays, doping is present in top as well as with recreational sport. Individuals resort to doping in order to achieve better results or to gain the edge over their opponents. This thesis is written in order to present the work of young ambassadors within the project of European Anti-Doping Initiative (EADIn) in the area of raising awareness of doping and the consequences of its use. In the first part of the thesis, the characteristics of young ambassadors' education that took place in Burghausen, Germany, which we visited in June 2011, are summarised. The project, sponsored by the European Union, was officially completed this year at the Youth Olympic Games in Innsbruck. Further on, the work that was carried out by ambassadors in cooperation with Slovenian Olympic Committee (OKS) is presented. Ambassadors were active in the field of educating teenagers (high school students) about doping. Talks were given to all athletes who had qualified for the international, European and world competitions. In the second part of the thesis, lectures (which are still carried out) as ambassadors in fight against doping is evaluated via questionnaire. It was drawn up with the purpose to confirm the successfulness of work thus far and to indicate work that has to be done in the future. We had analysed 60 questionnaires, which were sent to students and athletes of both genders, aged 15 to 22. We have divided the questionnaires among 30 hearers of lectures and 30 among the non-listeners of lectures. It was determined that a half of the interviewees evaluated the lecture on doping as interesting. 85 % answered correctly when tested on knowledge, acquired at the lecture. Those who were not on the lecture had third false answers. The differences in the understanding of the topic of doping, computed with Mann-Whitney's method, were statistically significant. The largest differences were observed in questions considering procedures of doping tests. Here participants demonstrated a better understanding of the topic. Those that have not attended the lecture have shown inferior knowledge of the subject matter, but 55 % of them expressed a desire to listen to the lecture. It was established that young people are aware of the doping problem, that the subject matter is interesting to them and that they would like to learn more about it.

Vsebina

Izveček	5
Summary	6
Vsebina	7
Kazalo tabel	9
Kazalo slik	9
1. Uvod	10
1.1 Evropska antidopinška pobuda (EADIn)	11
1.2 Definicija dopinga	12
1.3 Antidoping slovar	13
1.4 Kratka zgodovina dopinga in boja proti njemu	15
1.4.1 Zgodovina boja proti dopingu v Sloveniji	15
1.5 Cilji	17
2. EADIn projekt 'Mladi ambasadorji proti dopingu'	18
2.1 Izbor mladih antidopinških ambasadorjev (ADJA)	18
2.2 Predstavitev mladih antidopinških ambasadorjev	19
2.3 Mladinski tabor - Burghausen (22. - 26.6.2011).....	21
2.3.1 Predstavitev osebne življenjske izkušnje dopingiranih športnikov«	22
2.4 Dosedanje akcije.....	24
2.5 Zaključek projekta EADIn.....	27
3. Ovrednotenje predavanj mladih ambasadorjev o boju proti dopingu	28
3.1 Hipoteza	28
3.2 Metode	28
3.2.1 Preizkušanci	28
3.2.2 Pripomočki.....	28
3.2.3 Postopek.....	29
3.2.4 Statistične metode	29
3.3 Rezultati.....	29
3.3.1 Ovrednotenje predavanja	29
3.3.2 Razlike v poznavanju tematike dopinga	29
3.3.3 Želja o poslušanju predavanja pri neudeležencih	31
3.4 Razprava	34
3.4.1 Ovrednotenje predavanja	34

3.4.2 Razlike v poznavanju tematike dopinga (H1)	34
4. Sklep	39
5. Viri	41
6. Priloge.....	44
6.2 Priloga 2	48
6.3 Priloga 3	49
6.4 Priloga 4.....	50
6.5 Priloga 5	51
6.6 Priloga 6.....	51

Kazalo tabel

Tabela 1	19
Tabela 2	20
Tabela 3	24
Tabela 4	29
Tabela 5	48
Tabela 6	49
Tabela 7	51
Tabela 8	51

Kazalo slik

<i>Slika 1.</i> Janko Dvoršak (SLOADO, 2012)	19
<i>Slika 2.</i> dr. Nina Makuc (SLOADO, 2012).....	19
<i>Slika 3.</i> Sebastjan Bauman (lastni arhiv).....	20
<i>Slika 4.</i> Veronika Dvoršak (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 5.</i> Matej Drinovec (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 6.</i> Karmen Gec (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 7.</i> Jan Družina (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 8.</i> Tjaša Hojnik (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 9.</i> Tadej Jug (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 10.</i> Maruša Končar (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 11.</i> Danej Navrboc (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 12.</i> Tjaša Logar (lasten arhiv).....	20
<i>Slika 13.</i> Luka Pirec (lasten arhiv).....	21
<i>Slika 14.</i> Nina Miloševič (lasten arhiv).....	21
<i>Slika 15:</i> Primer plakata (SLOADO, 2012).....	24
<i>Slika 16:</i> Primer zloženke (SLOADO, 2012).....	24
<i>Slika 17:</i> Primer zaobljube (SLOADO, 2012).....	26
<i>Slika 18:</i> Zaključna konferenca Innsbruck (lasten arhiv).....	27
<i>Slika 19:</i> Razlike v številu pravih odgovorov na vprašanja 4 – 9 (priloga 1).....	30
<i>Slika 20:</i> Razlike v številu pravih odgovorov na vprašanja 10 – 16 (priloga 1).....	30
<i>Slika 21:</i> Odgovori na vprašanje št. 15 (lasten arhiv).....	31
<i>Slika 22:</i> Grafični prikaz želje po poslušanju predavanja (lasten arhiv).....	32

1. Uvod

Dober šport se začne, kjer se zdravje konča. »Bertolt Brecht«

Doping in šport sta neločljivo povezana. Z razvojem športa je prihajalo tudi do razvoja dopinga. Če šport opredelimo kot telesno dejavnost, ki ima značaj igre in obsega možnost boja samega s seboj, z drugimi ali s prvinami narave (Šugman, Bednarik, Kolarič, 2002, str. 23), lahko doping opredelimo kot uporabo nedovoljenih substanc z namenom doseganja boljših rezultatov (Lisjak, 2012). Dejstvo je, da je doping prisoten tako v tekmovalnem kot v rekreativnem športu. Tema dopinga je še kako pomembna pri današnjem hitrem razvoju športa. Zavedati se moramo, da živimo v času množičnih medijev in visoke tehnologije (*Hi-Tech*¹), kar se odraža tudi v športu. Vlagatelji (sponzorji) so pripravljene odšteti vse več denarja, v zameno pa zahtevajo najboljše sedeže in vrhunsko postrežbo na tekmovanjih. Prav tako želijo od blizu videti najboljše športnike ter biti priča vedno boljšim rezultatom. Športniki na ta račun lahko zelo dobro zaslužijo, vendar le, če so v samem vrhu. Prav zaradi želje po denarju, zmagi in slavi, se športniki mnogokrat poslužujejo dopinga. Ne gre več samo za slogan »važno je sodelovati, ne zmagati«, ampak se čedalje bolj zavedajo, da je zmaga edina, ki šteje in pelje na vrh. Zaradi prej omenjenih velikih denarnih vložkov prihaja do vedno večje zlorabe medicinske in farmakološke tehnologije, z namenom podiranja športnikovih »osebnih« meja in dviga nivoja sposobnosti. Žal pa velikokrat to tudi pomeni ogrožanje zdravja. Prav zaradi slednjega, nastaja vse več projektov in akcij, s katerimi se skuša športnike odvrniti od tega.

V diplomskem delu je predstavljen projekt Evropske antidopinške pobude (EADIn). S pomočjo izobraževanja mladih ambasadorjev, smo skušali z mladimi in nadobudnimi športniki-cami vzpostaviti antidopinško² 'razmišljanje' (mentaliteto). Za lažje razumevanje vsebine, smo v nadaljevanju navedli osnovne podatke o projektu EADIn, predstavili definicije dopinga in osnovne pojme, ki smo jih združili v antidopinški slovar. Prav tako za osvetlitev tematike navajamo še nekatere pomembne dogodke iz zgodovine dopinga, ki so med drugim tudi botrovali ustanovitvi številnih organizacij in združenj za boj proti dopingju. Po navedbi ciljev naloge, smo v prvem delu pričujočega diplomskega dela opisali delo Mladih ambasadorjev v okviru projekta EADIn na področju osveščanja o dopingju in posledicah njegove uporabe. Drugi del zajema raziskavo, kjer smo ovrednotili izobraževanja (predavanja) o dopingju.

¹**Hi-Tech** je skupen izraz za kvalitetno visoko tehnologijo v vseh industrijskih področjih; indikator napredka in inovativnih proizvodov. Ime izvira iz okrajšave angleškega izraza "High- Style and Technology".

² **Antidoping** pomeni originalni izraz, ki ga v slovenskem prevodu nadomešča izraz protidoping. V praksi se uporabljata oba.

1.1 Evropska antidopinška pobuda (EADIn)

V projektu Evropske antidopinške pobude, ter pod okriljem OKS, smo delovali mladi slovenski ambasadorji, z namenom izobraževanja mladih na področju dopinga v športu. Partnerji v projektu EADIn so sledeči:

- Športna zveza mladih Nemčije
- Center za protidopinško preventivo-Heidelberg
- ENGSO Youth-Evropska nevladna športna organizacija
- Olimpijski komite Francije
- Olimpijski komite Slovenije-združenje športnih zvez
- Zveza za fitnes in aerobiko Italije
- Atletska zveza Avstrije
- Mednarodna katoliška zveza za telesno vzgojo in šport
- Evropska univerzitetna športna zveza

Projekt je bil uspešno sprejet na razpisu Evropske komisije zaradi potrebe, da se znotraj Evropske unije stori korak naprej pri oblikovanju uspešne in učinkovite kulture izobraževanja mladih v preprečevanju dopinga v športu. Pristop je zaradi zelo različnih partnerjev zelo zanimiv in praktično pokriva celotno Evropsko unijo.

Temeljni cilji projekta EADIn v smislu oblikovanja antidopinške miselnosti med evropsko mladino so:

- Oblikovanje moralne podobe antidopinškega gibanja v smislu gibanja za fair play.
- Povečevanje ozaveščenosti pred pojavom dopinga na vseh nivojih socialnega okolja mladih.
- Uveljavljanje motivacijskih strategij pri učinkovitem širjenju sporočila boja proti dopingu.
- Približevanje in osveščanje na vseh nivojih kompleksnega družbenega okolja, ki ga obkroža problematika dopinga.

Za dosego prej navedenih ciljev se poslužujemo naslednjih ukrepov:

- S pomočjo mladih antidopinških ambasadorjev (ADJA) vzpostavitev komunikacijske mreže na mladinskih taborih.
- Oblikovati katalog primerov dobrih praks in EU model za preventivno izobraževanje proti dopingu.
- Izvedba tega modela na več nivojih (lokalnem, nacionalnem, evropskem).
- Priprava izobraževalnih orodij v podporo delovanja ADJA in pri posredovanju informacij.
- Organizacija seminarjev in konferenc na nacionalni in evropski ravni v smeri spodbujanja mreženja, komunikacije in prihodnjega dolgoročnega sodelovanja med partnerji.

1.2 Definicija dopinga

Doping je star skoraj toliko kot človeštvo (Ostojić, 1986). Uporaba nedovoljenih substanc in metod sicer predstavlja prednost za športnike, vendar ob tem tvegajo, da bodo pustile posledice na njihovem zdravju. Zaradi tega je Mednarodni olimpijski komite (v nadaljevanju: MOK) sklenil, da prepove uporabo nekaterih medicinskih tehnik in farmakoloških sredstev, ker so škodljiva za zdravje in neetična do športnikov, ki jih ne uporabljajo. Prepovedane metode so poimenovali doping (Osredkar, 1997).

Definicija, ki jo danes uporabljamo in je uporabljena v naši diplomski nalogi se glasi: «Doping je uporaba substanc ali postopkov, ki so prepovedani s strani WADA (World Anti-Doping Agency), MOK (Mednarodnega Olimpijskega Komiteja) in Nacionalne Antidoping Komisije (NAK). MOK opredeljuje doping kot uporabo substanc, ki so uvrščene na listo "prepovedanih" s strani Medicinske komisije MOK» (Osredkar, 1997).

Poznamo še nekaj definicij, ki so se skozi zgodovino razlikovale in dopolnjevale. Iz leta 1967 je bila potrjena s strani Sveta Evrope naslednja definicija: »Doping je aplikacija telesu tujih substanc v organizem, ali pa telesu lastnih substanc v nefizioloških količinah ali z neobičajnimi postopki, z namenom izboljšati fizično sposobnost na tekmovanju« (Osredkar, 1997).

Prav tako je bila lep čas znana slednja definicija, ki je bila potrjena s strani Zdravstvene organizacije Health Council: »Doping je uporaba določenih zdravilnih učinkovin, z namenom izboljšati fizično sposobnost in s tem pridobiti prednost pred ostalimi tekmeci« (Osredkar, 1997).

Naj omenimo še definicijo Evropske unije, ki ji pravimo kar Evropska definicija: »Doping pomeni uporabo substanc in/ali drugih razpoložljivih metod, ki umetno povečujejo zmogljivosti pri športnih dogodkih ali v času priprav nanj, na način, ki krši športno etiko in škoduje športnikovemu ali igralčevemu fizičnemu in psihičnemu zdravju« (Osredkar, 2003).

1.3 Antidoping slovar

ADAMS

ADAMS (Antidoping sistem administracije in upravljanja) omogoča športnikom in antidopingovskim organizacijam, da sodelujejo in delijo podatke, vezane na kontrolo dopinga ter ob tem tudi spoznajo določene odgovornosti, ki jih prinaša Svetovni Kodeks proti dopingju. ADAMS je spletno orodje, ki omogoča omejeno izmenjavo podatkov samo tistim organizacijam, ki imajo pravico do dostopa do teh podatkov v skladu s Kodeksom, oziroma skladno z zakonodajo na področju varstva podatkov.

ANTIDOPING ORGANIZACIJA (ADO) - ANTIDOPING ORGANIZATION (ADO)

Podpisnica, ki je odgovorna za sprejetje predpisov, začetek izvajanja ali za uveljavljanje katerega koli dela procesa kontrole dopinga. To, na primer, vključuje tudi Mednarodni olimpijski komite, Mednarodni paraolimpijski komite, Organizacije za pripravo velikih športnih prireditev, kjer potekajo kontrole dopinga, Svetovno organizacijo proti dopingju, Mednarodne športne zveze in Nacionalno antidoping organizacijo.

EADIn

Evropska antidopingška pobuda.

EUSA

Evropska univerzitetna športna zveza.

KONTROLA DOPINGA - DOPING CONTROL

Vključuje vsa dejanja vključno z načrtovanjem razporeditve testiranj, odvzem in ravnanje z vzorci, laboratorijske analize, terapevtske izjeme, upravljanje z rezultati, zaslišanja in pritožbe.

ORGANIZACIJA (NADO) - NATIONAL ANTIDOPING ORGANIZATION (NADO)

Organ/i, ki so jim države določile prvenstveno pooblastilo in odgovornost za sprejemanje in izvajanje pravil boja proti dopingju, za usmerjanje jemanja vzorcev in za vodenje postopkov kontrole dopinga, vse na nacionalni ravni. Če tega ni storila organizacija, nosilka javne oblasti, je odgovorni organ Nacionalni olimpijski komite ali njegov pooblaščenec.

OKS

Olimpijski komite Slovenije.

SEZNAM PREPOVEDANIH SNOVI IN POSTOPKOV - PROHIBITED LIST

Seznam prepovedanih snovi in postopkov v športu. Seznam prepovedanih snovi in postopkov je en izmed štirih Mednarodnih standardov Svetovne organizacije proti dopingju in je obvezujoč za podpisnike Svetovnega Kodeksa proti dopingju.

SLOADO - SLOVENSKA PROTIDOPINŠKA ORGANIZACIJA

Kratika SLOADO pomeni Slovenska protidopingška organizacija. Zaradi lažje razumljivosti in mednarodne prepoznavnosti je v kratici uporabljen termin »antidopingška«.

SUSA

Slovenska univerzitetna športna zveza.

SVETOVNA ORGANIZACIJA PROTI DOPINGU – WADA

Svetovna organizacija proti dopingju je mednarodna, neodvisna organizacija, ustanovljena leta 1999 z namenom, da promovira, koordinira in nadzoruje boj proti dopingju v športu na mednarodni ravni v vseh oblikah. Organizacija je enako sestavljena in financirana s strani olimpijskega gibanja in vlad sveta. Njene glavne aktivnosti vključujejo znanstveno raziskovanje, izobraževanje, testiranje zunaj tekmovalj, razvoj antidoping kapacitet in nadzor nad Svetovnim Kodeksom proti dopingju.

SVETOVNI KODEKS PROTI DOPINGU – WORLD ANTIDOPING CODE

Svetovni kodeks proti dopingju je temeljni dokument, ki določa usklajeno ogrodje antidoping politike, pravil in predpisov znotraj športnih organizacij in med javnimi organi.

TERAPEVTSKA IZJEMA (TI) – THERAPEUTIC USE EXEMPTION (TUE)

Dovoljenje, ki ga športniku odobri organizacija za boj proti dopingju, za uporabo snovi ali metod, ki so na listi prepovedanih snovi in metod v terapevtske namene.

TESTIRANJE – TESTING

Del procesa kontrole dopingja in sicer načrtovanje razporeditve testiranj, jemanje z vzorci, ravnanje z vzorci in prevoz vzorcev do laboratorija.

USTANOVITVENI ODPOR SVETOVNE ORGANIZACIJE PROTI DOPINGU – WADA FOUNDATION BOARD

Vrhovni organ Svetovne organizacije proti dopingju za odločanje in kontrolo. Sestavljen je iz enakega števila predstavnikov vlad in olimpijskega gibanja.

1.4 Kratka zgodovina dopinga in boja proti njemu

Doping kot pojav ni nekaj novega. Čar zmage, pa naj si bo vojaške ali športne, je tako veličasten, da so že stari Grki, Inki, Azteki in mnogi drugi želeli zmagati za vsako ceno, tudi s pomočjo čarobnih napitkov, ki naj bi jim povečali moč in energijo. Kakšni so bili ti napitki, ni povsem jasno, vendar antropologi omenjajo mak, sezam in nekatere druge rastline, za katere se je že predpostavljalo, da dvigujejo moč in vzdržljivost (Vodeb 2001, 125-126).

Z energijskimi napitki so si pomagali že stari vojščaki. Tudi starorimskim gladiatorjem so v šestem stoletju pred našim štetjem že dajali razne napitke, da so se lahko bolj agresivno spopadali med seboj ali celo proti živalim. V tretjem stoletju pred našim štetjem, so starogrški atleti že jemali različna poživila. Iz srednjega veka so znani podobni primeri jemanja poživil iz viteških bojev. Šele sredi 19. stoletja se je šport tako razvil, da so si želeli športniki zmagovati za vsako ceno, kar je vodilo v razmah dopinga, posledično pa tudi k odkrivanju in uporabi novih sredstev, ki bi športniku pomagale k boljšem rezultatu (Vodeb 2001, 127).

1.4.1 Zgodovina boja proti dopingu v Sloveniji

Čeprav je Slovenija še dokaj mlada država, se že vse od njenega nastanka spopada tudi s problemom dopinga. Sprva je ta boj potekal le v okviru posameznih mednarodnih športnih zvez, katerih antidopinške predpise so morale spoštovati novonastale nacionalne športne zveze. Že 15. oktobra 1991, je bil ustanovljen Olimpijski komite Slovenije (OKS), ki ga je 17. januarja 1992 začasno priznal MOK³, s čimer je bila slovenskim športnikom dana možnost, da nastopijo na olimpijskih igrah. S tem so bili podvrženi antidopinškemu predpisu MOK.

2. julija 1992, je Slovenija ratificirala antidopinško konvencijo Sveta Evrope, ki je v veljavo stopila 1. septembra 1992. Z ratifikacijo te konvencije, se je Slovenija zavezala, da bo izpolnjevala njena določila. Tako so do leta 1996 pripravljali zakonske osnove za razvoj antidopinških dejavnosti.

Leta 1995 so sprejeli nov Zakon o športu, kateremu je bil dodan člen, ki predpisuje, da morajo športniki, organizatorji ali prireditelji tekmovanj, izvajalci letnega programa in pristojni zdravstveni delavci spoštovati določila evropske konvencije proti dopingu in določila MOK. V letih 1994 in 1995 je bila v okviru Olimpijskega komiteja Slovenije – Združenje športnih zvez (OKS-ZŠZ) določena posebna skupina strokovnjakov za zbiranje vzorcev za kontrolo dopinga. Na podlagi vseh teh priprav sta leta 1996 OKS - ZŠZ in Ministrstvo za šolstvo in šport ustanovila Nacionalno antidopinško komisijo (NAK).

NAK je neodvisna komisija, ki ima devet članov, njena sestava pa je naslednja: »Predsednik, namestnik predsednika, sekretar, podkomisija za odvzem vzorcev, podkomisija za izvajanje sankcij, odgovorni za marketinško dejavnost in tisk ter odgovorni za izvajanje izobraževalnih

³ **Mednarodni olimpijski komite (MOK)** je organizacija s sedežem v Laussani, Švica. Ustanovil jo je Pierre de Coubertin leta 1894 z namenom obuditi olimpijske igre in jih prirejati vsaka štiri leta. Organizacijo sestavlja 205 nacionalnih olimpijskih komitejev - za Slovenijo je to Olimpijski komite Slovenije.

programov v šolah.« Komisija skrbi za izobraževanje in obveščanje mladih vrhunskih športnikov, trenerjev, športnih zdravnikov in tudi širše javnosti o tem, kaj je doping, katere snovi in metode so prepovedane, kako poteka kontrola dopinga, predstavlja pozitivne primere in njegove posledice ter ponuja alternative dopinga. Skrbi tudi za izobraževanje in usposabljanje pooblaščenih delegatov za odvzem urinskih vzorcev. V sodelovanju z Olimpijskim komitejem Slovenije izdelava program testiranja za posamezno obdobje.

23. aprila 1996, je Nacionalna antidopinška komisija sprejela pravilnik o dopinški kontroli in kontroli spola, s katerim so natančneje določeni namen, organizacija in postopek kontrole dopinga in spola v Sloveniji. Pravilnik velja za vse kategorije športnikov in rekreativne športnike, ki nastopajo na organiziranih tekmovanjih, za trenerje, športne funkcionarje, zdravnike in ostalo medicinsko osebje ter je obvezujoč za vse nacionalne športne zveze. Prepovedano je dajanje in jemanje prepovedanih snovi ter uporaba prepovedanih metod, prepovedano je svetovanje uporabe, dajanje dovoljenja za uporabo ali opravičevanje uporabe dopinga. Vsak tekmovalec se je dolžan seznaniti s seznamom prepovedanih snovi in metod, o uporabi dovoljenih snovi je dolžan seznaniti zdravnika in drugo medicinsko osebje, ki ga zdravi, ti pa so dolžni preprečiti morebitno zlorabo. Vsaka kršitev pravilnika in antidopinškega kodeksa se kaznuje.

Zgodovina boja proti dopinga v Sloveniji sega še v čas pred ustanovitvijo Nacionalne antidopinške komisije, a je njena ustanovitev v praksi pomenila sistematičen pristop v boju proti dopinga v športu. Aktivnosti NAK so na začetku potekale na volonterski način, leta 2007 pa je postalo jasno, da tako delo ne bo več možno. Zahteve, ki so s 1. januarjem 2009 postale stvarnost, so presegle možnosti neprofesionalne organizacije. OKS je tako ob NAK ustanovil nov oddelek (Oddelek za boj proti dopinga).

Oddelek za boj proti dopinga je imel namen pripraviti pogoje za uresničevanje mednarodnega antidopinškega programa v slovenskem športu. Vse to danes poznamo pod imenom SLOADO. Trenutno SLOADO predstavlja blagovno znamko antidopinškega delovanja oddelka za boj proti dopinga, pod okriljem Olimpijskega komiteja Slovenije - združenja športnih zvez.

1.5 Cilji

Cilj diplomskega dela je bil predstaviti izobraževanje v okviru projekta EADIn za mlade športnike »Mladi ambasadorji proti doping«, ki ga izvaja OKS Slovenije, predstaviti njihovo delovanje ter ovrednotiti izobraževanje (predavanje s tematiko dopinga) na področju boja proti doping. Želeli smo ugotoviti razlike v poznavanju tematike dopinga med tistimi, ki so se udeležili izobraževalnih predavanj in tistimi, ki se niso. Za potrebe diplomskega dela smo si zadali naslednje cilje:

Prvi del:

C1: Predstaviti EADIn projekt za dijake oziroma športnike, »Mladi ambasadorji proti doping«, ki ga izvaja Olimpijski komite Slovenije.

Drugi del:

C2: Ovrednotiti predavanje s tematiko dopinga.

C3. Ugotoviti razlike v poznavanju tematike dopinga med skupino, ki je bila na predavanju in tisto, ki ni bila.

V nadaljevanju je najprej predstavljeno delovanje mladih ambasadorjev v okviru projekta EADIn, ki sodi v prvi del diplomskega dela. Za doseg ciljev 2 in 3 smo izvedli raziskavo, katere rezultati so predstavljeni v drugem delu diplomskega dela. Zaradi preglednosti diplomskega dela smo poglavja o hipotezah, preizkušancih, postopku ter statističnih metodah predstavili v okviru drugega dela diplome, ker se nanašajo le na raziskavo.

2. EADIn projekt 'Mladi ambasadorji proti dopingu'

S pomočjo sintetizacije smo strnili opis (zabeležili opazovanja in izkušnje) v celoto. Predstavili smo EADIn projekt za mlade, kje in kako je nastal ter potekal, in ambasadorje ter vodstvo, ki izvajajo izobraževanja (predavanja) z naslovom »Mladi ambasadorji proti dopingu«. Uporabili smo tudi klasifikacijske in kategorizacijske metode, namenjene definiranju določenih pojmov.

2.1 Izbor mladih antidopinških ambasadorjev (ADJA)

Na spletu smo med študijskim letom opazili razpis za Ambasadorje antidopinga. Gre za sodelovanje na projektu »Evropska antidopinška pobuda« (EADIn⁴), s ciljem oblikovanja mednarodne mreže, ki bi spodbudila izobraževanje mladih na področju preprečevanja dopinga v športnih sredinah.

Pri izboru ambasadorjev so bili zahtevani naslednji pogoji:

- Starost kandidata med 18 in 23 let
- Izobraževalci polni energije in motivirani za delo z mladimi
- Pripravljenost za daljše sodelovanje (na podlagi dosedanjega dela ali izkušenj v športni organizaciji)
- Imeti smo morali podporo svoje športne organizacije
- Tekoče obvladanje angleškega jezika (po možnosti tudi francoskega)
- Dosegljivost v času izobraževanja v Burghausnu od 22. do 26.6.2011 in končne predstavitve projekta v Innsbrucku na 1. zimskih mladinskih olimpijskih igrah od 13. do 17.1.2012

Prednost pri izboru smo imeli aktivni ali bivši aktivni športniki, ki smo ali pa so bili kategorizirani po kriterijih Olimpijskega komiteja Slovenije. Vse to in še več, smo našli na spletni strani Evropske univerzitetne športne zveze (www.eusa.eu). Ker sem bila ravno v procesu zaključevanja atletske kariere, je bila ponudba zelo zanimiva. To je bila priložnost za nova poglavja. Tema mi je bila nadvse všeč, za kar sem se tudi odločila, da se odzovem. Kaj kmalu sem izvedela, da sem postala del ekipe, ki bo sodelovala pri širjenju nove misli o »čistem športu«. Že sama misel, da bom lahko vzor mlajšim športnikom, me je navduševala. Kar je sledilo, je bilo izobraževanje in usposabljanje, namenjeno vsem mladim ambasadorjem. Pred tem sem se pridružila ekipi slovenskih ambasadorjev z Olimpijskega komiteja, s katerimi sodelujem še danes. Ekipa je zares enkratna. Ambasadorji smo vsi študentje in prihajamo iz različnih športov. Izbor je bil res pravi, saj se ekipa kar nekako dopolnjuje. Vsak ima svojo nalogo v skupini, na koncu pa skupaj ustvarjamo in rešujemo zadeve.

Mladi ambasadorji Slovenske antidopinške organizacije smo svoje znanje izpopolnili in poglobili na mladinskem taboru v Burghausnu. Ta je trajal kar štiri dni v mesecu Juniju 2011 (22. - 26.6.2011). V sklopu največjega mladinskega športno-kulturnega dogodka v Nemčiji je

⁴ **Evropski urad za boj proti dopingu.** Pobuda se financira iz programa pripravljalnega za ukrepe Evropske unije na področju športa in spodbuja zdravo športno udejstvovanje, brez nedovoljenih substanc.

bil organiziran izobraževalni tabor, namenjen mladim ambasadorjem vseh partnerskih organizacij projekta EADIn. Projekt je financirala Evropska komisija v okviru pripravljanih ukrepov na področju športa 2011-2012, prav tako je sofinanciran tudi s strani številnih partnerjev. Med njimi sta tudi Olimpijski komite Slovenije in Evropska univerzitetna športna zveza. Slednji je trajal od 1. decembra 2010 do 31. marca 2012.

V omenjenem projektu sem sodelovala tudi sama. S strani Evropske univerzitetne športne zveze (EUSA), je bila izbrana skupina petih ambasadorjev, katerih naloga je bila, boj proti dopingu. Hkrati pa je tudi Olimpijski komite Slovenije (OKS) izbral devet ambasadorjev, s katerimi smo se povezali. Z njihovo pomočjo delo nemoteno poteka še danes.

2.2 Predstavitev mladih antidopinških ambasadorjev

Vizija in poslanstvo:

Mladi antidopinški ambasadorji bomo v roku petih let, ključni člen v preprečevanju dopinga med mladimi športniki v Sloveniji in bomo delali na tem, da doping ne bo več tabu tema. Ustvarjamo in širimo znanje o nevarnostih dopinga, ki je za mlade športnike posebej pomembna tema za preboj v svet vrhunškega športa. Vodja oddelka za boj proti dopingu Janko Dvoršak (slika 1). Koordinatorica in bivša smučarka dr. Nina Makuc (slika 2), nas skrbno usmerja in išče nove možnosti za razvoj.

Tabela 1

Predstavitev vodstva

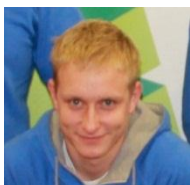
Slika 1. Janko Dvoršak (SLOADO, 2012).

Slika 2. dr. Nina Makuc (SLOADO, 2012).

Vsi ambasadorji smo bili nekoč tekmovalno aktivni športniki, nekateri pa še sedaj. Stari smo od 18 do 28 let. Prihajamo iz različnih športnih panog, kar nam omogoča širok pogled in različne izkušnje. Trenutno ekipo mladih ambasadorjev sestavljamo naslednji: Sebastjan Bauman, bivši kolesar (slika 3), Veronika Dvoršak, bivša atletinja, predvsem sprinterka na 200m in 400m (slika 4), Matej Drinovec, še aktivni nordijski kombinatorec (slika 5), Karmen Geč, tudi še aktivna odbojkarica (slika 6), Jan Družina, bivši smučarski skakalec, Tjaša Hojnik, bivša atletinja, nastopala v disciplini skoka s palico (slika 8), Tadej Jug, bivši košarkar (slika 9), Maruša Končar, bivša atletinja, sprinterka na 100m in skakalka v daljino (slika 10), Danej Nevrboc, še aktivni sankar (slika 11), Tjaša Logar, še aktivna rokometašica (slika 12), Luka Pirec, bivši vaterpolist (slika 13), Nina Miloševič, še aktivna judoistka (slika 14).

Tabela 2
Predstavitev ambasadorjev

Slika 3. Sebastjan Bauman (lastni arhiv).

Slika 4. Veronika Dvoršak (lasten arhiv).

Slika 5. Matej Drinovec (lasten arhiv).

Slika 6. Karmen Gec (lasten arhiv).

Slika 7. Jan Družina (lasten arhiv)

Slika 8. Tjaša Hojnik (lasten arhiv).

Slika 9. Tadej Jug (lasten arhiv).

Slika 10. Maruša Končar (lasten arhiv).

Slika 11. Danej Navrboc (lasten arhiv).

Slika 12. Tjaša Logar (lasten arhiv).

Slika 13. Luka Pirec (lasten arhiv).

Slika 14. Nina Milošević (lasten arhiv).

2.3 Mladinski tabor - Burghausen (22. - 26.6.2011)

Na taboru je sodelovalo okoli 50 prostovoljcev iz 9ih različnih organizacij, prihajajoč iz cele Evrope. Interaktivno usposabljanje, ki je bilo vodeno s strani izobraževalcev Centra za antidopinško preventivo iz Heidelberga, je bilo usmerjeno predvsem v pridobivanje komunikacijskih znanj.

Cilji EADIn mladih antidopinških ambasadorjev so, da s pomočjo različnih vaj pridobijo izkušnje, ki jih lahko udeleženci (vsaj delno) reproducirajo v nacionalno / organizacijske programe za izvajanje preventivnih izobraževanj. Vse omenjene vaje so pripomogle pri komuniciranju na izobraževanjih namenjenih predvsem mladini. Pridobili smo izkušnje kakšna predavanja so najbolj poučna. Gre za predavanja, kjer se izraža kognitivno znanje⁵, ki sproži čustvene odzive udeležencev. To predstavlja uspeh pri izvajanju nacionalnih, oziroma lokalnih ukrepov v boju proti dopingu.

Vsebino tabora lahko povzamemo v 5h točkah. Gre za prenos pozitivnih sporočil:

- Zdrav življenjski slog, duševno moč, smiselno načrtovanje kariere, razvoj znanja
- Dodatki k prehrani / proti bolečinam
- Učinek oglasov, pasti
- Odgovornosti in pravice športnic / športnikov
- Razviti sposobnosti s katerimi športniki pravilno odreagirajo v ogroženih situacijah, ter prepoznavanje le- teh.

Zelo pomembno je bilo, da smo pridobili znanja, ki so nam prikazala, kako pristopiti in kako vzpostaviti skupen jezik z mladimi športniki pri predaji informacij. Prav tako so nas usmerili v pridobivanje samozaupanja in naše kritično, odzivno in odločno ravnanje v izvajanju projekta. Tabor je bil nadvse zanimiv in poučen. Hkrati je bila to edinstvena priložnost za spoznanje novih ljudi, ki si prav tako prizadevajo za »čist šport«. V Burghausnu smo se mudili kar štiri dni. Izobraževanja in predavanja so potekala čez cel dan. Bili smo aktivni od jutra do večera, saj je bil urnik izobraževanj zelo natrpan.

⁵**Kognitivni pristop** vidi znanje kot strukturo, ki vsebuje podatke in procese, ki oblikujejo to znanje. Srečujemo se s pojmi kot sta shema (Piaget) ali konstrukcijski sistem (Kelly). V ospredju proučevanja je reševanje problemov – splošne in specifične strategije reševanja in metakognicija – sposobnost razmišljanja o lastnem mišljenju.

Med predavanji so nas razbremenili z različnimi teambuilding⁶ nalogami, ki so nas povezale in s pomočjo katerih smo razvili medsebojno zaupanje, ter okrepili delo v ekipi. Zvečer so po navadi potekala različna druženja, ki so tudi pripomogla, k poglobitvi naših medsebojnih poznanj. Organizatorji so poskrbeli tudi za ogled mesta v bližini in druga zanimiva razvedrila (tabela 5: *Program EADIn tabor, Kirchdorf, 22. – 26.6.2011*, priloga 2). Najbolj zanimiv pa je bil petkov večer, ki smo ga preživeli z gostujočimi športniki. (tabela z naslovom: *Program EADIn tabor, Kirchdorf, 22. – 26.6.2011* je v prilogi).

Dnevi, ki smo jih preživeli v Kirchdorfu so zelo hitro minili. Na koncu tabora smo udeleženci izpolnili še končni preizkus in dobili potrdila o udeležbi. V prilogi 4 je certifikat mlade ambasadorke Tjaše Hojnik v projektu Evropske antidopinške pobude (EADIn).

2.3.1 Predstavitev osebne življenjske izkušnje dopingiranih športnikov«

Za nas najpomembnejši in hkrati zelo pretresljiv je bil pogovor z gostujočimi športniki (Andreas Krieger, Robert Lechner, Miriam Vogt). Res je, da smo veliko vedeli o negativnih posledicah dopinga, vendar so nam šele življenjske zgodbe zares odprle pogled na dano problematiko. Vsaka beseda, ki je bila povedana, nam bo za vedno ostala v ušesih. Vse tri zgodbe so imele svojo plat, pa vendar je bilo nekaj skupnega, in sicer, šport in želja po zmagi! Ostali pa so nam spomini in nepozabne izkušnje. Nemalo zgodb priča o tem. Nekako največji »razcvet« dopinga je bil v Vzhodni Nemčiji. Vse se je začelo zaradi pretirane želje nemških funkcionarjev po masovnem dosegu zlatih odličij na Olimpijskih igrah in Svetovnih prvenstvih. Danes smo že priča priznanju nekdanjih vzhodnonemških atletskih trenerjev, da so v NDR svojim varovancem dajali prepovedana poživila. Prav tako prihaja na dan vse več podrobnosti o dopingiu v tej državi. In kako živijo »oškodovani« športniki, so sploh še živi? Za boljšo predstavljenost življenja po končani športni karieri, ki jo je zaznamoval doping, v nadaljevanju na kratko povzemamo zgodbo Heidi Krieger. Ob tem bi zapisali še rek Marca Travaglia, ki pravi: »Zgodovina nas uči, nihče pa se njenih naukov ne nauči«. Da se nebi rek še ničkolikokrat pokazal za pravilnega, je tudi poslanstvo nas, mladih ambasadorjev.

Andreas Krieger je bil rojen 20. julija 1966, v Berlinu. Tekmoval je v suvanju krogle za Vzhodno Nemčijo. Kot otrok je bil zelo talentiran za mete, za kar je padel v skupino »nadziranih športnikov«, katerih cilj je bil osvojitve olimpijskega zlata. Usmeril se je v metanje krogle, kjer so mu napovedali uspeh. Andreas je močno garal za dosego ciljev. Treningi so bili vse težji in daljši. Sam si je močno želel uspeha in zato tudi močno treniral, da bi dosegel zastavljene cilje. Če povzamemo njegov opis treningov, pozabimo, da gre za najstnika. Sam naj bi tedensko na treningih »preložil« kar 1 tona (če seštejemo vso »kilažo«). Ob danem podatku smo se zamislili, saj je bilo, kot da bi se pogovarjali o stroju. Spraševali smo se, kako to, da ni prišlo do izčrpanja telesa. Kmalu nam je razložil, da so za to poskrbeli trenerji s pomočjo vitaminov in podobnimi »modrimi tabletkami«. Kmalu je začutil in tudi opazil spremembe na telesu. Težave z zdravjem so se kar vrstile. Najbolj nas je presenetil, ko nam je povedal, da je bil njegov najboljši rezultat postavljen leta 1986, ko je osvojil zlato medaljo na EP. Toliko težav samo zaradi ene medalje na EP? Vsi smo pričakovali, da bo vsaj

⁶**Teambuilding.** V osnovnem pomenu besede bi kot teambuilding lahko opredelili vsako dejavnost, ki do neke mere zbliža skupino ljudi, ki dela skupaj (oziroma sodeluje med seboj v kakšni drugi povezavi). Gre za skupno poimenovanje za številne raznovrstne programe, ki so namenjeni gradnji in izboljševanju timskega dela v ekipah.

nekaj časa našteval svoje dosežke in rekorde, a o tem ni bilo ne duha ne sluha. V naših glavah je kar mrgolelo vprašanj. Ko smo se obračali eden proti drugemu, smo opazili, da smo prav vsi z velikimi »ušesi« in odprtimi usti vsrkavali vsako besedo, ki je bila izrečena. Niti slutili nismo, da največje presenečenje šele prihaja. Po trenutku tišine nam je Andreas zaupal, da se je leta 1966 rodil kot deklica.

Mogoče je trajal ta stavek kar nekaj sekund, ali pa se mi je le tako zdelo. Dojeli smo ga vsi skupaj z nekaj sekundnim zamikom. Še danes ga imam v glavi in znova me je obšla kurja polt ob misli nanj. Torej je bil Andreas v svoji mladosti deklica, z imenom Heidi. S pomočjo »modrih tabletk« se ji je telo počasi začelo spreminjati v moško. Okolica je ni več sprejemala. Kar naenkrat je postala priča javnemu posmehu in zavračanju. To ji je povzročilo veliko psihičnih težav. Ni vedela, kdo sploh je. Družba jo je izločila iz socialnega življenja. Tako je večino mladosti preživela na stadionu, ki ji je ponujal varnost in zavetje pred javnim posmehom. Brezobzirnost trenerjev in zdravnikov res nima meja. Tako nenavadno je, da se sami nikoli ne vprašajo, kaj lahko tako sebično dejanje pusti na drugih.

Heidi se je tako leta 1996 odločila za spremembo spola. To mučenje in sramoto, ki jo je doživljala, je morala nekako ustaviti. Vendar se ji pri tem ni sanjalo, da je za vse to kriv doping. V njej vidimo neverjetno borko in športnico v celotnem pomenu te besede. Ni se pustila uničiti, vztrajala je, čeprav ni vedela, kam jo bo vse to pripeljalo. Iz njene pripovedi je bilo čutiti veliko bolečine in žalosti, pa vendar je zbrala pogum in o tem govorila z nami. Andreas je danes neverjetno pogumen moški, ki si je ustvaril družino. Poročen je z nekdanjo plavalko Ute, ki upravlja z domovi za ostarele. Skupaj z Andreasom se bori, da bi našla zaposlitev v grafičnem oblikovanju v njuni regiji, ki se sooča z visoko stopnjo brezposelnosti. Andreas je prepričan, da morajo biti športniki, ki so ujeti zaradi uživanja prepovedanih substanc, obravnavani kot kriminalci in dobiti trajno prepoved v sodelovanju pri športu. Še danes se sooča z dejstvom, da mora sprejeti Heidi kot del svoje preteklosti. (A. Krieger, osebna komunikacija, junij 2011). Njegove besede nam vedno znova pogrejejo kri. Zaradi njega in njemu podobnih primerov vemo, da smo na pravi poti, na poti do »čistega športa«.

2.4 Dosedanje akcije

Po končanem izobraževanju smo bili polni idej, kako pristopiti tudi v Sloveniji z novimi ukrepi v boju proti dopingu. Tabela 3 prikazuje opravljeno delo. Izvedenih je bilo veliko predavanj, katerih so se udeležili številni poslušalci.

Tabela 3

Informiranje, izobraževanje in ozaveščanje

Programi nacionalnih reprezentanc	Programi izobraževanja in ozaveščanja	Programi ozaveščanja »Outreach« program
ženske nogometne reprezentance U-17 in U-19 (maj 2012)	EADIn projekt za dijake športnih oddelkov srednjih šol: 14 srednjih šol (1 - 4 letnik)	SP v veslanju, Bled 2011: 380 športnikov
udeleženci MSP v alpskem smučanju (februar 2012)		
udeleženci YOG 2012 (september 2011, januar 2012)		
udeleženci EYOF 2011 (julij 2011)		
Licenčni seminar za trenerje kolesarstva (marec 2012)		
3. olimpijski dnevi športnikov (november 2011)		

Poleg predavanj, delavnic in zaobljub, smo pripravili tudi informativno gradivo (zloženske, plakate; sliki 15 in 16), z bistvenimi informacijami o nevarnostih dopinga. Posredovali smo jih vsem poslušalcem z namenom, da si pridobljeno znanje lahko obnovijo, ko se bodo srečali s problematiko dopinga in jim bodo informacije lahko koristile.

Slika 15: Primer plakata (SLOADO, 2012).

Slika 16: Primer zloženske (SLOADO, 2012).

Sliki 15 in 16 predstavljata predstavitveno gradivo, ki ju je naredila ekipa SLOADO. Tako zloženska kot plakat vsebujeta zanimive informacije, za dijake/ športnike. Njihov namen je, da se jih slednji naučijo prebirati tudi doma, v primeru dodatnih vprašanj pa je na obeh kontakt, na katerega se lahko vedno obrnejo.

V nadaljevanju je opisano, na kakšen način je potekalo informiranje, izobraževanje in ozaveščanje v okviru posamičnih akcij.

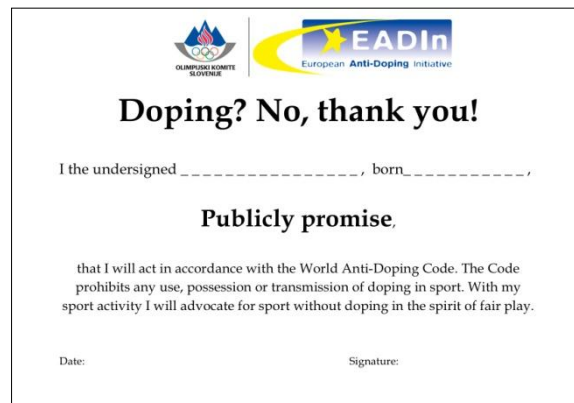
2.4.1 Svetovno prvenstvo v veslanju na Bledu

Projekt »mladi ambasadorji proti doping« smo začeli na svetovnem veslaškem prvenstvu na Bledu, septembra 2011. Imeli smo svoj šotor, v katerega smo vabili tekmovalce z namenom, da preverijo svoje znanje o doping u oziroma antidoping u. Cilj akcije je bil, da se ustrezno opozori na nevarnosti doping a, ki postaja velika nevarnost v svetu športa in veslanje pri tem ni nobena izjema. Ambasadorji smo tekmovalcem posredovali splošne informacije o boju proti doping u, nevarnostih doping a, nevarnostih, ki se tičejo procesa doping kontrole in podobno. Delo je bilo zelo razgibano. Spoznali smo veliko vrhunskih športnikov in njihovih trenerjev. Vse prisotne in željne znanja o doping u, smo izzvali s kvizom. Kviz, kot oblika komunikacije, se je izkazala kot zelo učinkovita. Tekmovalci so si s pravnimi odgovori na anketni vprašalnik o doping u, prislužili majico Slovenske antidopinške organizacije (v nadaljevanju SLOADO). Ogromno obiskovalcev si je želelo zmagati in osvojiti SLOADO majico, ampak za nagrado so morali zagotoviti 10 pravnih odgovorov. Ambasadorji smo imeli ob tem priložnost komunicirati z najboljšimi veslači na svetu, razpravljati o boju proti doping u in s tem izboljšati svoje komunikacijske spretnosti. Naš šotor je obiskalo v 7 dneh kar 378 športnikov in njihovih trenerjev iz 53 držav celega sveta. Ker je bilo to prvo izvajanje preventivnega programa, nismo vedeli, kaj zares pričakovati od projekta. Kaj kmalu smo spoznali, da smo presegli naša pričakovanja. Veselilo nas je tudi spoznanje, da je bil odziv športnikov zelo pozitiven. Prav zato smo se odločili, da izvedemo več podobnih programov na prihajajočih dogodkih.

2.4.2 Evropski festival mladih v Trabzonu

Drugi projekt, ki smo ga oblikovali sami, je bil namenjen mladim slovenskim športnikom. Pričeli smo s predstavitvijo problematike doping a, v obliki predavanj in delavnic. Prva ciljna skupina so bili predstavniki slovenske reprezentance, ki so se uvrstili na Evropski festival mladih v Trabzonu. Ta je potekal v avgustu, leta 2011. Naš glavni cilj je bil informiranje mladih o problematiki doping a v športu. Na predstavitvi smo predstavili primer Andreas-Heidi Krieger in še nekaj drugih primerov doping a (Pantani, Agassi, Raducan ...), v poletnih športih. Sledile so splošne informacije o doping u in procesu doping kontrole. Pokazana jim je bila tudi oprema za zbiranje vzorcev, ter podrobna obrazložitev o uporabi. V drugem delu smo uporabili koncept delavnic. Športnike in trenerje smo razdelili v 6 skupin. Skupine so dobile liste z različnimi nalogami, vse v zvezi z doping om. Vsi so imeli približno 10 minut za reševanje nalog, pri čemer smo jim pomagali mladi ambasadorji in sicer tako, da smo jih pravilno usmerili, da so dobili splošen pogled na dano tematiko. S tem smo želeli spodbuditi razmišljanje o dani temi in razpravo o uporabi prepovedanih substanc v športu, kar se je tudi uresničilo.

Po razpravi so predstavniki vsake skupine predstavili svoje zaključke. Na koncu so športniki podpisali posebno zaobljubo, s katero so obljubili, da se ne bodo posluževali dopinga v športu. Primer le-te, imamo na sliki 17. S tem so postali prva delegacija v slovenskem športu, ki je podpisala takšno zaobljubo.

Slika 17: Primer zaobljube (SLOADO, 2012)

2.4.3 Predavanje za udeležence prvih zimskih mladinskih olimpijskih iger v Innsbrucku

Projekt smo nadaljevali z udeleženci prvih zimskih mladinskih olimpijskih iger v Innsbrucku, januarja 2012. Z njimi smo imeli dve srečanja. Na prvem smo pripravili predavanje in delavnice, ter prav tako podpis zaobljub, na drugem pa so spoznali natančen postopek odzema vzorca.

2.4.4 Najobsežnejši projekt, predavanje po slovenskih gimnazijah in srednjih šolah

Najobsežnejši projekt, ki smo se ga lotili je bil pristop do športnikov, ki obiskujejo športne oddelke. Tudi pri slednjih smo uporabili pristop predavanj, delavnic ter podpisa zaobljub. Med 20. tovrstnimi šolami, se jih je za naš projekt zainteresiralo 15. Na večini smo prejeli pozitiven odziv in željo po nadaljevanju projekta v prihodnosti.

Dela, ki smo jih ambasadorji opravili v letu 2012, je kar nekaj, predvsem smo bili zelo dejavni na področju srednjih šol in gimnazij. Predavali smo 1172 učencem srednjih šol in gimnazij, ter 224 vrhunskim športnikom, ki so se uvrstili v reprezentanco. Izvedli smo tudi programe ozaveščanja za poljubno populacijo, kjer smo našli 378 prisotnih.

2.5 Zaključek projekta EADIn

Projekt EADIn je bil časovno omejen, trajal je od januarja 2011 in bil zaključen na prvih zimskih mladinskih olimpijskih igrah 2012 (MOI Innsbruck 2012). Vse skupaj smo obeležili z zaključno konferenco, na kateri smo oblikovali usmeritev za nadaljnje delo na področju izobraževanja mladih v programih preprečevanja dopinga v športu v EU. Prav tako pa smo predstavili projekte oz. dela, ki smo jih pripravili in izvajali v posameznih organizacijah in državah. Namen predstavitev je bil, da spoznamo nove in predvsem raznolike preventivne projekte, ter tako pridobimo sveže ideje za nadaljnja dela. Enajst ambasadorjev in vodja Janko Dvoršak, smo se udeležili zimskih olimpijskih iger (slika 18). Slednje so potekale v Innsbrucku, leta 2012.

Slika 18: Zaključna konferenca Innsbruck (lasten arhiv).

3. Ovrednotenje predavanj mladih ambasadorjev o boju proti dopingu

3.1 Hipoteza

H1: Skupina dijakov oziroma športnikov, ki je bila na predavanju, statistično značilno bolje pozna tematiko dopinga od skupine, ki ni bila na predavanju.

3.2 Metode

3.2.1 Preizkušanci

Za izvedbo ciljev 2 in 3 smo v raziskavo vključili 60 anketirancev. Podatke smo zbrali z osebnim anketiranjem in s spletnim vprašalnikom, ki je priložen projektu diplomskega dela (priloga 1). Profesorjem s katerimi smo sodelovali pri organizaciji in izvedbi izobraževanja, smo poslali spletni naslov, na katerem je bil sestavljen spletni vprašalnik. Profesorje smo prosili, da jih posredujejo med dijake in športnike obeh spolov, starih od 15 do 22 let, ki so se udeležili predavanja in tiste, ki se ga niso. Anketirani so bili iz različnih srednjih šol in športnih klubov po Sloveniji. Zajeli smo kar 14 srednjih šol in dijake/športnike od prvega do četrtega letnika. Odločili smo se, da zaključimo z anketo, ko dosežemo realizacijo 60-ih rešenih anket. Od tega smo pridobili trideset vprašalnikov od poslušalcev in trideset od neposlušalcev predavanja. Odziv na spletne ankete je bil številčnejši, vendar smo v analizi uporabili le 60 vprašalnikov. Anketirancem smo zagotovili popolno tajnost identitete, zato nismo razkrili niti športnih panog, v katerih nastopajo oziroma so nastopali.

Največ udeležencev predavanj (18) je imelo status vrhunškega športnika. Sledi 6 udeležencev s statusom aktivnega športnika, 4 s statusom vrhunškega športnika mednarodnega ranga, 3 bivše športnike, ter 2 rekreativna. Prav tako je bilo največ neudeležencev predavanj (16) s statusom vrhunškega športnika, 8 s statusom aktivnega športnika, 6 jih je imelo status športnika mednarodnega rang. En neudeleženelec predavanj je bil bivši športnik in en neaktiven.

3.2.2 Pripomočki

Za ovrednotenje predavanj smo uporabili anketni vprašalnik. Ta je sestavljen iz treh sklopov. V prvem delu gre za preverjanje osnovnih znanj o dopingu (priloga 1, vprašanja 4 – 13), kar smatramo, da mora vedeti vsak športnik. V drugem delu imamo dve vprašanji (priloga 1, vprašanja 14 in 15), ki vsebujeta situacijsko tematiko z vidika stališč do dopinga in 16. vprašanje o poznavanju kazni za kršitev antidopinških pravil. Tretji del vsebuje splošno oceno, ter oceno določenih tem, ki jih zajema predavanje. Zadnji del vsebuje odprto vprašanje, kjer lahko anketirani izrazijo kritiko o predavanju, ter vprašanje o želji o poslušanju predavanja »Mladi ambasadorji proti dopingu«, ki ga izvaja OKS Slovenije (priloga 1, vprašanja 19 - 22). Vprašalnik tako vsebuje skupaj 22 vprašanj, od tega 19 zaprtega tipa in 3 odprtega tipa.

3.2.3 Postopek

Raziskava je potekala z metodo osebnega anketiranja in anketiranja preko e-mailov (spletni vprašalnik).

3.2.4 Statistične metode

Podatke, zbrane z anketnim vprašalnikom smo obdelali z SPSS statističnim programom. Izračunali smo frekvence odgovorov. Za ugotavljanje razlik v poznavanju tematike dopinga med skupino dijakov/športnikov, ki je bila, oziroma ni bila na predavanju, smo uporabili Mann – Witneyev test za neparametrične spremenljivke. Statistična značilnost je bila testirana na nivoju 5% tveganja. Vse dobljene rezultate smo predstavili v obliki grafičnih prikazov in slik.

3.3 Rezultati

3.3.1 Ovrednotenje predavanja

Predavanje o tematiki dopinga smo ocenjevali s petimi opisnimi ocenami. Anketirani so na vprašanje ponekod odgovorili z dvema odgovoroma, zato je skupno število odgovorov večje. Največ 18 udeležencev je menilo, da je predavanje zanimivo (tabela 4). Takoj za tem se pojavi odgovor, da je predavanje zelo poučno, kar misli 14 udeležencev (tabela 4). Nihče ni napisal, da je predavanje dolgočasno.

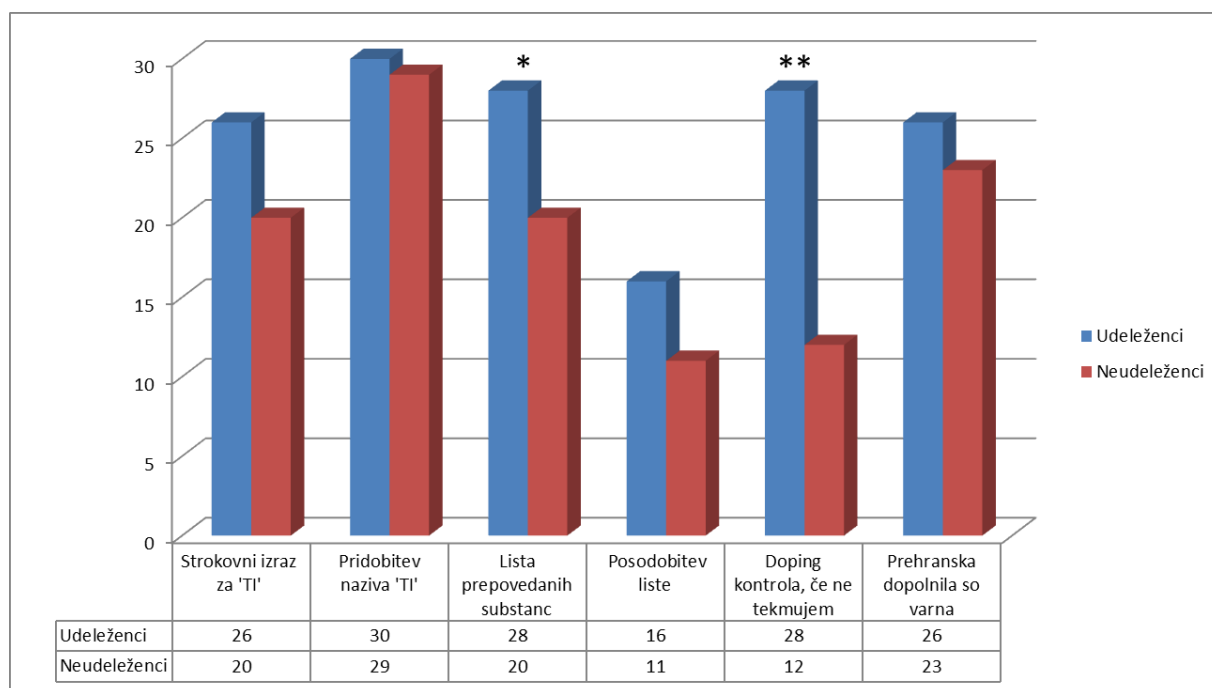
Tabela 4
Ocena predavanja

Predavanje bi ocenil-a kot	Frekvenca	Odstotki
Dolgočasno	0	0%
Zanimivo	18	50%
Dobro zapolnjen čas namesto pouka	4	11%
Zelo poučno	14	39%
Nisem se udeležil-a predavanja	0	0%
Skupaj	36	100%

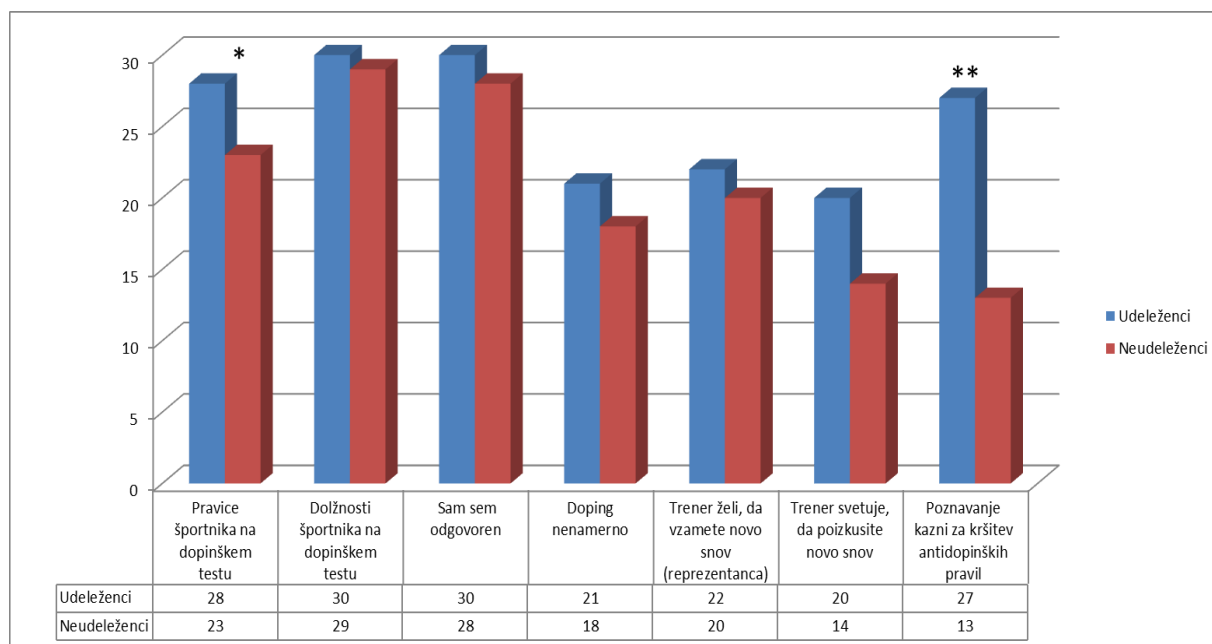
3.3.2 Razlike v poznavanju tematike dopinga

Razlike v poznavanju tematike dopinga smo ugotavljali med skupino, ki je bila na predavanjih in tisto, ki ni bila. Povzeli smo nepravilne odgovore obeh skupin. Udeleženci predavanja imajo od skupno 390 odgovorov 58 nepravilnih. Tisti, ki se niso udeležili predavanj, imajo več nepravilnih odgovorov in sicer 130, od skupno 390 odgovorov, kar je 33%, oziroma 67% pravih. Pri skupini dijakov, ki so se udeležili predavanj je število pravih odgovorov bistveno večje in sicer 85%.

Ugotovili smo 4 statistično značilne razlike v številu pravih (nepravih) odgovorov na posamezna vprašanja med skupino, ki je poslušala in tisto, ki ni poslušala predavanj (sliki 19 in 20).

Slika 19: Razlike v številu pravih odgovorov na vprašanja 4 – 9 (priloga 1)

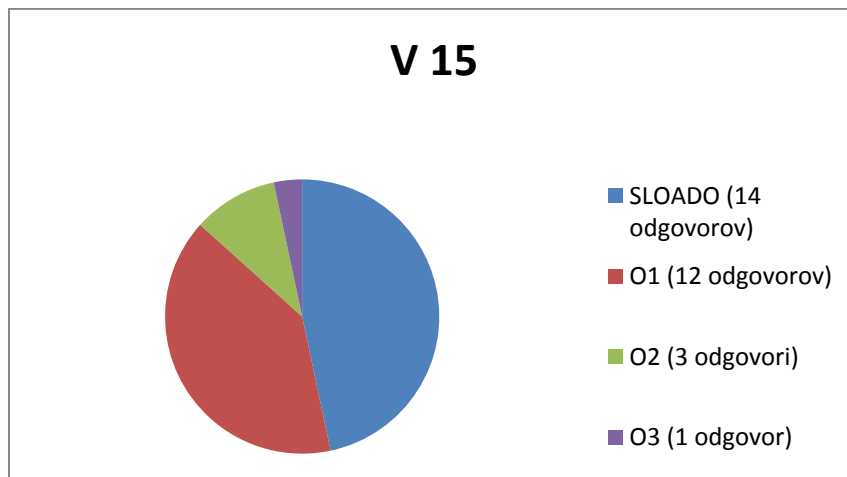

Slika 20: Razlike v številu pravih odgovorov na vprašanja 10 – 16 (priloga 1)

Največje razlike so bile na vprašanja 8, 16, 10 in 6 (natančen opis vprašanj je v prilogi 1).

Kljub temu, da je informiranost neudeležencev kar visoka je sistematika nekaterih nepravilnih odgovorov presenetljiva. Največ nepravilnih odgovorov je pri postopkih, ki zajemajo doping kontrolo, poznavanje postopkov, pravic športnikov na kontroli in pripadajoče kazni za uživanje nedovoljenih substanc (sliki 19 in 20).

Na vprašanje 15, ki prikazuje stališče športnika o odločitvi za uživanje nove snovi, katero priporoča trener (in se je na doping testu ne bi odkrilo) so bili odgovori zelo razpršeni (slika 21), kar kaže, da anketiranci niso bili prepričani v najbolj pravičen odgovor.

Slika 21: Odgovori na vprašanje št. 15 (lasten arhiv)

Legenda: V 15 – Vprašanje št. 15; SLOADO - Poklical-a bi na SLOADO (slovenska antidopinška organizacija) in jih povprašal, kaj mislijo o trenerjevem predlogu; O1 - Povedal-a bi trenerju, da ni njegova naloga, da me prepriča, naj se začnem dopingirati. To je goljufanje in je nezdravo; O2 - O tem bi se pogovoril-a s sotekmovalci; O3 - Sledil-a bi trenerjevim navodilom.

3.3.3 Želja o poslušanju predavanja pri neudeležencih

Zadnji del vsebuje odprto vprašanje, kjer lahko anketirani izrazijo kritiko o izobraževanju. S tem smo hoteli pozvati h kritiki poslušalce predavanja. Tukaj smo vprašali še o želji po poslušanju predavanja, ki ga ponuja Olimpijski komite Slovenije s svojimi ambasadorji tiste, ki predavanja še niso poslušali. Kritike so bile predvsem pozitivne.

Tisti, ki niso poslušali predavanja, so v veliki meri izrazili zanimanje zanj. Predavanje bi želelo poslušati kar 55% vprašanih, 3,4% jih tema ne zanima in 1,7% vprašanih ne bi želela poslušati predavanja (slika 22).

Slika 22: Grafični prikaz želje po poslušanju predavanja (lasten arhiv).

V tabeli 5 najdemo vse odgovore, ki so jih zapisali anketirani na zadnje odprto vprašanje. Odgovorov nismo slovnično popravljali, da obdržimo veljavo raziskovanja. Gre za dobeseden prepis odgovorov (nekateri na to vprašanje niso odgovorili).

Tabela 5

Kaj ste od predavanja še pričakovali, pa niste izvedeli?

Izvedela sem vse, kar sem hotela vedeti.
V predavanju sem izvedela veliko novih stvari o dopingiu, ki jih prej nisem poznala. Izvedela pa sem tudi kako moram odreagirati, če me bo kdo poskušal prepričati, da začnem z dopingiranjem.
Nisem imela pričakovanj
Več o kaznih (prepovedih nastopanja)
Nič
Kaj več o marihuani. Pohvale ambasadorjem!
Ali lahko pasivno kajenje marihuane vpliva na rezultat na doping testu?
Nič mi ne pade na pamet
Drugo
Mogoče kak slovenski primer
Sem izvedel dovolj.
Pravzaprav ni, ker so vse kar je bilo potrebno povedati povedali.
Nič več nisem pričakoval :) Predavanje se mi je zdelo celotno.
Bilo je zelo poučno in zanimivo, predavanje je zajemalo vse potrebno :)
Kakšna beseda o anaboličnih steroidih in o tem kaj sploh so proteini oz. prehrambeni dodatki, (tudi sam jih jemljem :D) ker zelo veliko ljudi/mladih jemlje proteine in sploh ne vedo kaj to sploh je in čemu služijo in da proteini niso le za nabijanje mišične mase.
Vse sem zvedel
Predavanje je bilo zelo koristno, zato ga priporočam vsem športnikom!!
Predavanje je zajemalo mislim, da vse. Tako nisem veliko vedel o zadevi, zato ne vem kaj naj bi manjkalo. Pohvale ambasadorjem, saj je bilo zelo zanimivo.
Abasadorji so zakon! Kakšna beseda več o steroidih!
Kateri dodatki so nevarni?
Super, vse je bilo ok!
Dobra ekipa!

3.4 Razprava

3.4.1 Ovrednotenje predavanja

Za analizo smo izbrali vprašanja od št. 4, do vprašanja št. 16, s katerimi smo preverjali osnovna znanja o dopingu. Tematiko, ki smo jo zajeli, bi moral poznati vsak športnik. Iz tabele 4 lahko razberemo, da se je 18-im učencem ali športnikom zdelo predavanje zanimivo. Naslednji najbolj pogost odgovor, kar 14-im, pa se je predavanje zdelo zelo poučno. Glede na to, da je 32 od 36 dijakov/športnikov predavanje ocenilo kot zanimivo in zelo poučno, lahko sklepamo, da smo zbrali ustrezne vsebine in dobro zastavili predavanje. V prihodnje bi lahko povečali število udeležencev, katerim je bilo predavanje zelo zanimivo. Še vedno imamo 4 udeležence, ki jim je to pomenilo le dobro zapolnjen čas. Izpostaviti velja, da nihče ni menil, da je predavanje dolgočasno.

Pri snovanju predavanja smo imeli nemalo težav. Predvsem smo se soočali z vprašanjem kakšna naj bo uspešna predstavitev. Predstavitev mora biti zanimiva in od nje se morajo dijaki/športniki največ naučiti. Upoštevali smo navodila, ki smo jih našli v nekaterih člankih. Poskušali smo slediti navodilom, da bi bila predavanja takšna, kjer poslušalcem in gledalcem tekoče podajamo zanimivo vsebino, ki ima svoj uvod, jedro in zaključek in kjer se ne preskakuje med temami. Pripovedovali smo tekoče, z udeleženci smo skušali komunicirati in jih pritegniti k poslušanju vsebine in podajanju mnenj. Ko smo opazili, da jim zbranost popušča, smo poskrbeli za primerne odmore t.i. ice-breakers⁷. Po teoriji je to nujno za pritegnitev ponovne pozornosti (Mlinar, 2006). To so bila navodila, ki smo se jih ves čas držali in zgornji podatki nam pričajo, da smo bili pri tem uspešni.

3.4.2 Razlike v poznavanju tematike dopinga (H1)

Udeleženci predavanja

Pri tistih, ki so obiskali predavanje, opazimo manj nepravilnih odgovorov, vendar pa so tudi ta prisotna. Presenetil nas je odstotek le-teh, saj je bil višji kot smo pričakovali. Le 31% anketirancev je imelo vse odgovore pravilne. Največ napak smo našli pri naslednjih vprašanjih:

- Kolikokrat na leto se lista prepovedanih snovi posodobi?
Tu smo pridobili največje število napačnih odgovorov in sicer, kar 46%. Se pravi, da imajo dijaki/športniki premalo informacij o tem. Odločili smo se, da to vprašanje v nadaljnjih izobraževanjih bolj izpostavimo.

7

»Ice-breaker« oziroma »Ledolomilec« Tematska in igra z posebnim namenom. To je igra, s katero hočemo na hitro v določeni situaciji prebiti led. Na primer spoznati ljudi med sabo (torej sem spadajo spoznavne igre), med predavanjem zbuditi poslušalcem pozornost in podobno. Zelo pomembno je da ob pravem trenutku izberemo pravo igro.

- Če športnik po nesreči vzame substanco s seznama prepovedanih snovi in o svoji napaki hitro obvesti uradnika za kontrolo dopinga, se lahko to zabeleži na obrazec in športnik ni v nobenih težavah.
Tukaj imamo 30% napačnih odgovorov.

Omenjeno vprašanje je kot drugo prineslo največ nepravilnih odgovorov, kar 34%. To se nam je zdelo zaskrbljujoče. Prav zato smo se odločili, da je potrebno vprašanje na predavanjih večkrat ponoviti in ga prav tako obdržati na delavnicah. Mogoče nismo bili dovolj jasni pri tem. Zelo pomembno je, da se dijaki/športniki zavedajo, da ni opravičila za majhne prekrške in spodrsiljaje. Kasnejše pritožbe bodo v podobnih primerih (tu mislimo na nevednost) brezpogojno kaznovane.

Nekako skušamo dijake/športnike pripraviti na soočanja, ki jih čakajo v športu. Večkrat se zgodi, da mladi talenti »pregorijo«. Uspejo le najbolj motivirani in vztrajni. Večina se jih vsaj enkrat v svoji športni karieri znajde na razpotju, kjer se bodo morali odločiti kako naprej, ali se plača vztrajati ali končati? Nadaljevati kariero, od katere je vse večkrat odvisno tudi njihovo premoženjsko stanje, ali naj vzamejo nekaj nedovoljenega ali ne? Kljub dobri vzgoji, ki naj bi bila temelj, da mladi verjamejo v zmago brez dopinga, se v posameznih panogah prevečkrat dogaja, da se spodbuja mišljenje, da brez dopinga ni mogoče zmagati. Kadar so krivci kaznovani, to vpliva pozitivno, če pa ti športniki vseeno uspešno delujejo, pa to pomeni le opogumljanje za doping. V nekaterih panogah športniki ne verjamejo, da se da zmagati s treningom. Zato jim je ta prepričanja treba povrniti. Na predavanjih moramo še bolj izpostavljati primere, kjer so znani in manj znani športniki zaradi dopinga zaključili športno kariero. Upamo, da bodo prav dijaki/športniki, ki smo jim predavali v težkih trenutkih izbrali pravo pot. Pot do uspeha brez dopinga!

Neudeleženci predavanja

Neudeleženci izobraževanja so se zmotili v istih vprašanjih. Žal nismo imeli nikogar, ki bi odgovoril na vsa vprašanja pravilno, saj je večina imela celo več nepravilnih odgovorov. Bile pa so težave pri naslednji vprašanji:

- Kolikokrat na leto se lista prepovedanih snovi posodobi?
Na to vprašanje smo prejeli kar 63% napačnih odgovorov.
- Ali sem na tekmovanju lahko deležen-a doping kontrole, tudi če nisem tekmoval-a?
Tudi to vprašanje je vsebovalo 60% napačnih odgovorov.
- Kakšna je kazen za kršitev antidopinških pravil?
Tukaj smo prav tako zabeležili 57% napačnih odgovorov.
- Prvič ste povabljeni na trening državne reprezentance. Ker ste v športu, ki je za medije in sponzorje interesanten, lahko pričakujete, da boste imeli veliko sponzorjev in dobro podporo kluba, če se bodo stvari razvijale tako naprej. Obeta se vam tudi mesečno plačilo. Pa vendar, Vam trener reprezentance pove, da boste morali spremeniti dieto, če želite ostati v reprezentanci. Če jo ne spremenite, ne boste v ekipi. Kar pomeni konec vaše sezone! Ko ga povprašate, kaj morate narediti, vam

predlaga snovi, za katere veste, da so na listi prepovedanih snovi. Kaj bi naredili? Zbrali smo 33% napačnih odgovorov.

- Trener obvesti Vas in Vaše sotekmovalce o novi snovi, ki je garantirano zdrava in se jo z doping testom ne da odkriti. Trener vam svetuje, naj vsi poizkusite novo snov in se sami prepričate o pozitivnih učinkih. Kaj bi naredili? Tukaj najdemo 53% napačnih odgovorov.

V zadnjem delu, ki vsebuje odprto vprašanje, kjer lahko anketirani izrazijo kritiko o izobraževanju, smo pogosto našli vprašanja neudeležencev, kje se lahko slednjega tudi udeležijo. Iz tega vidimo, da se dijaki/športniki zavedajo resnosti dopinga in želijo o tem vedeti več. Kar 55% vprašanih bi si želelo poslušati naše predavanja. Le 3,4% vprašanih omenjena tema ne zanima. Iz tega lahko povzamemo, da se dijaki/športniki zavedajo pomembnosti besede doping, ter da so željni informacij o tem.

Primerjava obeh skupin – tiste, ki je poslušala predavanje in tiste, ki ga ni

Povzeli smo pravilne odgovore obeh skupin, z namenom, da obe skupini primerjamo. V tabeli 7 in 8 (priloga 5 in 6) najdemo število pravilnih oziroma nepravilnih odgovorov. Udeleženci predavanja imajo 15% nepravilnih odgovorov, medtem ko imajo neudeleženci 33% nepravilnih odgovorov. Pravilnih odgovorov je bilo pri skupini dijakov/športnikov, ki so bili na predavanjih kar 85%. Glede na to, da smo v štirih vprašanjih ugotovili statistično značilne razlike v poznavanju tematike dopinga, smo izpolnili cilj, ki pravi: »Skupina dijakov/športnikov, ki je bila na predavanju statistično značilno bolje pozna tematiko dopinga od skupine, ki ni bila na predavanju.«

Različni strokovnjaki igrajo pomembno vlogo pri preventivi dopinga. Mnenja strokovnjakov so deljena. Ena od rešitev je osveščanje in spodbujanje mladih učencev/športnikov (Osredkar 2007).

Dobra strategija boja proti dopingju so ustrezni izobraževalni programi (Auersperger, 2011). Tudi mladi ambasadorji smo opravili številna predavanja o tem po slovenskih srednjih šolah. Boljše poznavanje tematike, po predavanjih se je pokazalo tudi v našem primeru in sicer so imeli udeleženci predavanj manj nepravilnih odgovorov. Omeniti velja, da so imeli udeleženci več pravilnih odgovorov od tistih, ki niso bili na predavanju, prav na situacijska vprašanja (priloga 1, vprašanja 14 in 15). S tem potrjujemo, da se da vplivati na 'antidoping miselnost', kar se je v številnih raziskavah pokazala za zelo sporno. Kljub temu, da uporabniki vedo veliko o posledicah dopinga, se ga poslužujejo, ker jim le to pomaga na poti do zmage. To mišljenje je zmotno in ga želimo spremeniti. S pravilno prehrano in predvsem dobro načrtanimi treningi se lahko osvoji tudi najboljša odličja in postavi nove rekorde. Velik plus vsega je, da po končani karieri lahko športniki živijo zdravo življenje, imajo družine in ne nosijo posledic dopinga.

V predavanju smo zajeli teme, ki so za dijake/športnike nove in jih drugače ne slišijo od trenerjev ali drugih športnih sodelavcev. Prav tako je literatura izbranih tem v veliki večini v tujem jeziku, kar nekaterim dijakom/športnikom predstavlja problem.

Gre tudi omeniti, da tovrstnih predavanj v Sloveniji ni, primanjkuje tudi domačih spletnih strani, kjer bi lahko mladi zvedeli kaj novega. Problem je tudi, da se kršitelje pri zlorabi nedovoljenih substanc doma in v tujini premalo javno izpostavlja. Tedensko imamo nova in nova kaznovanja dopinga v športu. Športniki absolutno premalo vedo o dopingu, posledicah jemanja in o sankcijah, če jih dobijo. Ambasadorji za antidoping izvajajo izobraževanja na to temo, torej delujejo preventivno, vendar nikogar ne moremo prisiliti, da jih pride poslušati. Očitno je doping lahko za nekatere športnike velika skušnjava (Golob, 2008), kar pričajo številne raziskave. V nadaljevanju smo predstavili dve, ki se nam zdita zelo pomembni.

Laure, Lecerf, Friser in Binsinger (2004) so raziskovali, kako je v Franciji razširjena uporaba drog med srednješolci (predvsem športniki). Ugotovili so, da je od 1459 športnikov, ki so jih anketirali, 4 % vprašanih vsaj enkrat v življenju že uživalo prepovedana sredstva – doping, 34 % jih kadi, 66 % pije alkohol, 19 % kadi marihuano, 4 % uživa ekstazi, 10 % uživa pomirjevala, 9 % hipnotične droge, 4 % jemlje kreatin (športna prehrana) in 41 % jih jemlje vitaminske dodatke k prehrani. Izkazalo se je, da so mladi športniki, ki jemljejo dodatke k prehrani ali prepovedana sredstva, manj anksiozni in bolj samozavestni kot ostali, ki tega ne uživajo. Avtorji predlagajo, da preventiva proti dopingu med mladimi športniki ne bi smela bazirati samo na listi prepovedanih substanc, ampak bi jo morali razširiti še na ostale škodljive substance.

Laure, Thouvenin in Lecerf (2001) so v Franciji raziskovali odnos profesionalnih trenerjev do pojava dopinga. Ugotovili so, da jih od 260 trenerjev (77 žensk, 183 moških), ki so oddali izpolnjen vprašalnik, 10,3 % meni, da - če športnik jemlje doping pod kontrolo zdravnika, to ni škodljivo za njihovo zdravje; 30 % jih meni, da - če športnik odkloni jemanje dopinga, ima malo možnosti za uspeh; 5,8 % trenerjev je jemalo doping v zadnjem letu (1 do 6-krat); 13,5 % trenerjev je omenilo, da so bili njihovi športniki prisiljeni jemati doping v zadnjih 12-ih mesecih; 80,7 % trenerjev meni, da so slabo podučeni o preprečevanju pred dopingom. V raziskavi se je pokazalo, da so trenerji premalo podučeni o problemu dopinga v športu. Avtorji menijo, da bi bilo nadaljnje izobraževanje trenerjev zelo priporočljivo.

Avtorji v raziskavah potrjujejo, da so najbolj kritična skupina otroci. V zadnjih letih uporaba dopinga pri najstnikih zelo narašča (Jackson, 2012). Prav zato smo se odločil, da začnemo z akcijami v srednjih šolah in ne samo po športnih zvezah. Kot priča članek avtorjev Laure, Thouvenin in Lecerf (2001), je težava tudi pri trenerjih. Ti imajo premalo znanja o dopingu in premalokrat se zavedajo, da so prav oni odgovorni za 'antidoping miselnost' mladih in njihovo zdravje. V predavanju smo vključili tudi trenerje, vendar se jih ni veliko odzvalo. Za prihodnje moramo najti prepričljiv način, kako prepričati tudi trenerje, da obišejo naše izobraževanje.

Tudi Ausbergerjeva in sod. (2011) navaja, da je potreba po dopingu prisotna. Splošni zdravniki ter farmacevti navajajo, da se dnevno soočajo z željami po izdaji receptov za nedovoljena sredstva (Auseberger in sod., 2011). Več kot desetina jih navaja, da so bili že zaproseni za to v zadnjem letu. Potem navajajo, da jih polovica pozna definicijo dopinga, vendar potrebujejo bolj specifične informacije o prepovedanih snoveh in zakonodaji. Tu ponovno opazimo, da imamo še pomanjkljivosti. Prav tako so raziskave pokazale, da je v praksi velik problem v tem, da športniki ne verjamejo, da imajo njihovi trenerji ustrezno znanje o prehrani, prehranskih dodatkih in dopingu (Kondrič, Sekuliuč in Furjan Mandić,

2010). V raziskavi omenjenih avtorjev kar polovica športnikov ne zaupa svojim trenerjem. Pomen ustreznega izobraževanja na področju dopinga se zavedajo tudi drugi (Rodek, Sekulić in Pasalić, 2008), ki navajajo, da bi s tem lahko dvignili zaupanje športnikov v svoje trenerje pri predpisovanju prehranskih dopolnil in poznavanju nedovoljenih substanc. Mislili smo, da so le otroci »problematična« skupina, pa vendar kažejo raziskave, da temu ni tako. V prihodnje nameravamo organizirati tudi izobraževanja za zdravnike in trenerje.

V vprašanju št. 15 smo spraševali anketirance kaj bi storili, če bi jih trener obvestil, o novi snovi, katero naj poizkusijo in se sami prepričajo o pozitivnih učinkih le-te (prav tako tudi njihovi sotekmovalce). Nemalo raziskav je bilo narejenih na omenjeno temo, naj omenimo le dve. V anketi, ki so jo izvedli leta 1995, so zajeli športnike različnih disciplin (sprinterje, plavalce, dvigovalce uteži in druge ameriške kandidate) ki so sodelovali na Olimpijskih igrah leta 1996 v Atlanti. Na vprašanje 'Ponudimo vam prepovedano substanco in vam zagotovimo, da ne boste pozitivni na doping kontroli in da boste zmagali. Ali bi jo vzeli?' je 195 športnikov reklo da in le trije ne. Na vprašanje 'Ponudimo vam prepovedano substanco in vam zagotovimo, da ne boste pozitivni na doping kontroli in da boste zmagali na vsaki tekmi v naslednjih petih letih, vendar boste potem umrli zaradi stranskih učinkov. Ali bi jo želeli?' jih je več kot polovica športnikov reklo da (Eitzen 2003).

Omenjene raziskave so zelo zaskrbljujoče. Dijaki/športniki, ki niso bili na predavanju imajo tovrstnih »antidoping miselnih vprašanj« v večini napačnih. Kakor nas je razveselil podatek, da imamo dijake/športnike zelo dobro informirane o dopingu, nas je presenetila njihova »miselnost«. Na slednje so nas dobro opozarjali na taboru v Burghausnu. Težava je v tem, da se o dopingu veliko ve, vendar se ga še vedno izkorišča. Naša naloga je bila in še vedno je ustvariti »pozitivno misel« oziroma »antidoping miselnost« za bodoče vrhunske športnike. Pomembno pa je tudi, da prav vsak športnik ve kako doping učinkuje na človeško telo in kakšne posledice lahko prinese njegova zloraba, ter da se zaveda, da je to tudi etično sporno. Večkrat so namreč lahko posledice tudi usodne, saj pride v najhujših primerih tudi do srčnega zastoja. Zaradi tega je zelo pomembno, da se zavedamo, kako nevarna je uporaba poživil in s tem rešimo prenekatero življenje, ki bi ga bilo škoda izgubiti (Osredkar, 2012).

Na podlagi dobljenih rezultatov bi lahko sklepali, da je bilo predavanje dobro zasnovano. Vendar se zavedamo še drugih možnosti, predvsem omejitev pri zgornji razlagi. Možno je, da so na predavanja prišli tisti, ki jih je tema bolj zanimala, zato so izkazali boljše poznavanje tematike in so dobljene razlike lahko posledica tega. Zavedamo se, da bi za najbolj objektivne podatke morali izvesti anketiranje iste skupine pred in po predavanju in bi na tak način pridobili informacije o tem, kaj so se novega naučili. Prav tako je mogoče, da so bili na predavanju tisti, ki so imeli manj znanja in so ga hoteli izpopolniti. Torej ni rečeno, da v vprašanjih, kjer nismo dobili razlik, teh tudi dejansko ni bilo.

4. Sklep

V svetu je mnogo uspešnih in nadarjenih športnikov, ki si s športom služijo kruh. Za vedno več od njih je zmaga edino, kar šteje. Ob tem pa se nam postavlja vprašanje, kaj vse so pripravljeni storiti, da jo dosežejo.

Iskanje in zagotavljanje tekmovalne prednosti v športu sta vselej omejena s pravili igre, zato so nekateri pripomočki in prijemi dovoljeni, drugi pa ne. Odkar obstaja tekmovalni šport, si vsi športniki prizadevajo, da bi dobili prednost pred drugimi. Športnikov, ki uporabljajo nedovoljena sredstva oziroma postopke, je iz leta v leto več, vzporedno s tem pa se povečuje tudi število vrhunskih rezultatov. Dejstvo je, da se doping razvija pod okriljem različnih raziskovalnih centrov in farmacevtskih industrij ter se zelo razširja s pomočjo črnega trga in garažne proizvodnje. Vsemu temu pripomorejo tudi spletne trgovine po celem svetu. Prav zaradi vse večje dostopnosti in razvoja nedovoljenih substanc, je nastala »Evropska antidopinška pobuda« (EADIn).

Preventivni ukrepi so se ponovno izkazali za pravilne. Delovanje na področju izobraževanja najstnikov (srednješolcev) o dopingu je trenutno uspešno. Ne gre za to, da jim govorimo kaj lahko in kaj ne smejo, temveč da jih pripeljemo do spoznanja, da je vse to moralno in etično sporno. Vedeti morajo, zakaj bodo rekli »Doping, ne hvala!«. Gre za pozitivno misel športa. Sem zdrav, vesel in mlad, torej lahko dosežem vse zastavljene cilje. Vse prisotne skušamo naučiti, da lahko marsikaj naredijo tudi sami.

Kaj lahko naredim sam?

- NAUČI SE pravilnega treniranja!
- SEZNANI SE z nevarnostmi dopinga!
- BODI pošten in drugim za zgled!
- ODKLONI, če ti nekdo ponudi doping!
- ZAVZEMAJ SE za šport brez dopinga!

Nekako se poraja vprašanje, če lahko sploh upamo, da bo kdaj konec dopinga? Se bodo športniki-ce začeli zavedati škode, ki jo delajo sebi in drugim? Bodo imeli kdaj vsi športniki-ce enake možnosti za doseg najboljših rezultatov? Ko vse to izgovorimo na glas, se zdi to nemogoče. Sam Joško Osredkar (2007, 279) pravi, da je »doping za šport isto kot kriminal za družbo; nikoli ne bomo imeli družbe brez kriminala«. Mnenja je, da v boju proti dopingu verjetno ne bomo nikoli zmagali. Vendar ne smemo obupati, danes ni nič več nemogoče! Sam prav tako omeni drugo rešitev, ki jo vidi v tem, da doping odstranimo iz športa. Da bodo imeli vsi športniki enake možnosti za zmago, da se bo »čisto trdo delo« obrestovalo. Prav to drugo rešitev smo pokazali v diplomskem delu. To, kar smo storili tudi sami. Gre za osveščanje in spodbujanje mladih dijakov/športnikov.

Seveda pa ne smemo prenehati s kontrolami. Preventiva in kontrola dopinga nam trenutno kažeta najboljše rezultate. Tako v svetu kot pri nas, se iz leta v leto povečuje št. kontrol dopinga. Vemo, da se doping pojavlja po vsem svetu. Vedno bolj se strmi k novim in neodkritim substancam, prav zato je vedno bolj razvita kontrola in preventiva v dopingu. Od leta 1996 do 2005 je bilo v Sloveniji opravljenih 1.857 kontrol, največ v atletiki (490) in

kolesarstvu (436), ki sta edini panogi, kjer so se kontrole opravljale v vseh letih. Ti podatki kažejo, da sta ta dva športa najbolj na udaru in Slovenija tu ne odstopa od razmer v večini ostalih držav (Osredkar, 2007).

Zavedati se je treba, da se pozornost usmeri tudi k preventivnemu programu. V Sloveniji se s tem namenom izvaja izobraževanje, ki ga ponuja Olimpijski komite Slovenije s svojimi ambasadorji. Vse skupaj je delo EU, ki je to izvedlo v enoletnem projektu EADIn. Po anketi sodeč, smo Mladi ambasadorji dobro opravili svoje delo. Dijaki/športniki, ki so sodelovali v anketi, so to tudi potrdili. Zatorej naše delo ni zaman. Vse več se govori o ekipi Mladih ambasadorjev. Naši načrti za prihodnost so vse večji. Oblikovale so se mnoge ideje, ki smo jih predlagali ambasadorji, vendar pa nekatere zaradi finančnega stanja žal niso izvedljive. Nadaljevali bomo z akcijami na srednjih šolah in gimnazijah. Vsekakor bo potrebno najprej ponovno pregledali vse odgovore, ki smo jih prejeli iz anket. Sledi izboljšanje že obstoječih predavanj in delavnic, da bo naše sporočilo res jasno vsakomur. Vsi skupaj mislimo, da bo dovršen del dela usmerjen tudi v našo prepoznavnost. Prav tako bomo skušali sodelovati na večjih športnih tekmovanjih v organizaciji slovenskih športnih zvez. Ne nazadnje pa si želimo tudi povečati število mladih ambasadorjev, ki se bodo prav tako kot mi borili za »čist šport«.

5. Viri

Auersperger, I. Topič, M.D. Maver, P. Pušnik, V.K. Osredkar, J. in Lainščak, M. (2011). Doping awareness, views, and experience: a comparison between general practitioners and pharmacists. {Elektronska izdaja}. *Comparative Study Journal Article*, 32-8, 124 – 125

Doupona, M. in Krešimir P. (2000). *Šport in družba: sociološki vidiki*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za šport.

Eitzen, Stanley D. 2003. Fair and foul: beyond the myths and paradoxes of sport. Lanham: Rowman & Littlefield.

European Anti-Doping Initiative. (2011). Pridobljeno 23. 7. 2012, iz <http://www.anti-doping-initiative.eu/>

Golob, T. (2008). V nogometu je še slabše. *Playboy*, 6, Pridobljeno 17. 8. 2012 iz <http://www.playboy.si/branje/clanki/v-nogometu-je-se-slabse/2/>

Hosta, M., Pinter S., in Fleischman M. (2005). Doping? Ne, hvala! Ljubljana: Zavod za fair play in strpnost v športu.

Kondrič, M, Sekulić, D. & Furjan Mandić, 2010. Substance use and misuse among Slovenian table tennis players. *Substance Use & Misuse*, 45, 543-553.

Kustec Lipicer, S. (2007). *Cena uspeha*. Ljubljana: Hermina Krajnc. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Lisjak, M. (2012). Genski doping - prevara do uspeha, ki se je (še) ne da dokazati. *MMC RTV SLO*. Pridobljeno 12. 7. 2012 iz <http://www.rtv slo.si/sport/oi-2012/genski-doping-prevara-do-uspeha-ki-se-je-se-ne-da-dokazati/287755>

Lednik, K. (2009). *Zmaga na račun zdravja: doping skozi oči vrhunskih športnikov*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.

Longman, J. (26.1.2004). East German Steroids' Toll: 'They Killed Heidi'. *The New York Times*. Pridobljeno 12.7.2012 iz <http://www.nytimes.com/2004/01/26/sports/othersports/26STER.html?pagewanted=all>

Malovrh, T. (2003). *Kaj moramo vedeti o dopingu*. *Atletika*, 29-30.

Mlinar, K. (2006). Pridobljeno 26. 5. 2012, iz <http://www.zibelka.si/blog/?p=516>

Memič, T. (2010). *Zloraba drog v športu – doping*. Magistrsko delo, Maribor: Univerza v Mariboru, Fakulteta za varnostne vede.

Osredkar J. (1997). *Doping in šport*. Gorenjski tisk

Osredkar, J. (2007). *Prepovedane snovi in postopki v športu* (Poročilo s področja prepovedanih drog v Republiki Sloveniji). Ljubljana: Inštitut za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Osredkar, J. (2003). *Doping, kaj je to in kdaj? Medicinski razgledi*, 42, Pridobljeno 26. 7. 2012 iz http://www.medrazgl.si/e107_files/public/datoteke/mr03_4_05.pdf

Ostojić, B. (1986). *Doping i sport*. Beograd: Delta Press.

Praprotnik, P. (1997). *Doping v atletiki*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Rodek, J., Sekulić, D. & Pasalić, E. (2008). can we consider religiousness as a protective factor against doping behaviour in sport? *Journal of Religion and Health* 48, 445-453.

Laure, P. Thouvenin, F. in Lecerf T. (2001). Attitudes of coaches towards doping. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 41 (1), Pridobljeno 26. 6. 2012 iz <http://www.minervamedica.it/en/journals/sports-med-physical-fitness/article.php?cod=R40Y2001N01A0132>

Laure, P. Lecerf, T. Friser, A. in Binsinger C. (2004). Drugs, Recreational Drug Use and Attitudes towards Doping of High School Athletes. *International Journal of Sports Medicine* (25 - 2), 133-138.

Jackson, J. (2012). Drug use among teens increasing. Pridobljeno 8. 7. 2012, iz <http://www.pressdemocrat.com/article/20120410/COMMUNITY/120409698/1010/sports?Title=Drug-use-among-teens-increasing>

Ostojić, B. (1986). *Doping i sport*. Beograd: Delta press.

Starč, G. (2003). *Discipliniranje teles v športu*. Ljubljana: Fakulteta za šport, Inštitut za kineziologijo.

Tičar, T. (2001). *Doping v vrhunskem športu in športu mladih*. Diplomsko delo, Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.

Treutlein, G., Singler, A. in Hillringhaus G. (2011). *Sport without Doping*. Frankfurt: European Anti-Doping Initiative – EADIn.

Vodeb, R. (2001). *Šport skozi psihoanalizo*. Trbovlje: FIT.

World Anti-Doping Agency. (2012). Pridobljeno 12. 6. 2012, iz <http://www.wada-ama.org/>

Slovenska antidopinška organizacija. (2012). Pridobljeno 23.7. 2012, iz <http://www.sloado.si/>

6. Priloge

6.1 Priloga 1

Anketni vprašalnik.

Pozdravljeni!

Ime mi je Tjaša Hojnik, sem študentka Fakultete za šport. Prav tako sem ena izmed ambasadorjev, s katerimi ustvarjamo in širimo znanje o nevarnostih dopinga, ki je za mlade športnike še posebej pomembna tema, za preboj v svet vrhunškega športa. S strani Olimpijskega komiteja Slovenije smo poznani pod nazivom: "Z mladimi ambasadorji proti doping". Izvajamo pristop do vrhunskih športnikov in učencev na slovenskih gimnazijah in srednjih šolah s športnimi oddelki. Na predstavitvi uporabimo pristop predavanj, delavnic ter podpisa zaobljub.

Pred Vami je kratek anketni vprašalnik o temi Dopinga. Z vašimi odgovori bom skušala predstaviti poznavanje tematike učencev, ki so poslušali naše predavanje in tistih, ki ga niso. Zato Vas prosim, če lahko odgovorite na spodnja vprašanja in mi s tem pomagate pri raziskavi, ki je del mojega diplomskega projekta.

Za odgovore se Vam iskreno zahvaljujem!

1. Starost

_____ let

2. Spol

- 2.1. Moški
- 2.2. Ženski

3. Kakšen je tvoj status v športu?

- 3.1. Rekreativec-ka (aktivno vključevanje v športne aktivnosti vsaj 2x na teden- zgolj ljubiteljsko)
- 3.2. Aktiven- a športnik- ca (aktivno vključevanje v športne aktivnosti 3-5x na teden –z udeležbo na tekmovanjih)
- 3.3. Vrhunski športnik- ca (treningi 5-7x na teden)
- 3.4. Vrhunski športnik- ca mednarodnega ranga (nosilec-ka medalj iz evropskih in svetovnih tekmovanj)
- 3.5. Bivši-a športnik-ca
- 3.6. Nisem športnik-ca

4. Kaj pomeni strokovni izraz za »TI« (terapevtska izjema)?

- 4.1. Oprema za terapevtsko uporabo
- 4.2. Priporočilo zdravnika za jemanje nedovoljenih substanc
- 4.3. Izjema za terapevtsko uporabo (ki jo podeli zdravnik)

5. Kako si pridobimo naziv terapevtske izjeme?

- 5.1. Zaposimo trenerja
 - 5.2. Zaposimo starše
 - 5.3. Zaposimo pri državni protidopinski organizaciji ali mednarodni zvezi
6. Kje najdemo veljavno listo prepovedanih substanc?
 - 6.1. Na spletni strani Wade
 - 6.2. Pri mojem trenerju
 - 6.3. Na wikipediji
 - 6.4. Ne vem
 7. Kolikokrat se lista posodobi?
 - 7.1. Enkrat letno
 - 7.2. Vsake pol leta
 - 7.3. Ne vem
 - 7.4. Dopolnjuje se sproti
 8. Na tekmovanju sem lahko deležen-a doping kontrole, tudi če nisem tekmoval-a?
 - 8.1. Da
 - 8.2. Ne
 - 8.3. Ne vem
 9. Prehranska dopolnila, ki jih kupim v lekarni (brez recepta) so zanesljiva in varna? Ne povzročajo pozitivnega vzorca na doping testu.
 - 9.1. Drži
 - 9.2. Ne drži
 - 9.3. Ne vem
 10. Kaj spada pod pravice športnika na dopinškem testu?
 - 10.1. Pravica do zastopnika in brezplačne pijače
 - 10.2. Pravica do dveh zastopnikov, do pomoči zastopnikov pri zapiranju stekleničk in pisanju osebnih podatkov
 - 10.3. Pravica do zastopnika, spraševanja o nejasnostih v postopku, zahtevo po novi opremi (če menimo, da ta ni ustrezna)
 - 10.4. Športnik nima pravic
 11. Kaj spada pod dolžnosti športnika na dopinškem testu?
 - 11.1. Ostajate v vidnem polju UKD-ja ali nadzornika od obvestila o kontroli do končanega odvzema vzorca, predložite ustrezen dokument za identifikacijo,
 - 11.2. Lahko zavrnemo kontrolo, če nimamo časa
 - 11.3. Se zglasimo na kontroli dopinga, ko bomo imeli čas zato
 - 11.4. Ne vem
 12. Sam sem odgovoren za vse kar pojem, si vbrizgam ali nanese na svoje telo.

- 12.1. Seveda
- 12.2. Odgovorna je oseba, ki mi je posredovala substance
- 12.3. Odgovorni so starši in trener
- 12.4. Ne vem
13. Če športnik po nesreči vzame substancno s seznama prepovedanih snovi in o svoji napaki hitro obvesti uradnika za kontrolo dopinga, se lahko to zabeleži na obrazec in športnik ni v nobenih težavah?
- 13.1. Drži
- 13.2. Ne drži
14. Prvič ste povabljeni na trening državne reprezentance. Ker ste v športu, ki je za medije in sponzorje interesanten, lahko pričakujete, da boste imeli veliko sponzorjev in dobro podporo kluba, če bodo stvari razvijale tako naprej. Obeta se vam tudi mesečno plačilo. Pa vendar, Vam trener reprezentance pove, da boste morali spremeniti dieto, če želite ostati v reprezentanci. Če jo ne spremenite, ne boste v ekipi. Kar pomeni konec vaše sezone! Ko ga povprašate, kaj morate narediti, vam predlaga snovi, za katere veste, da so na listi prepovedanih snovi. *Kaj bi naredili?*
1. *Vprašal-a bi trenerja, kje lahko dobim te snovi.*
 2. *Trenerja bi prosil-a za malo razumevanja, saj sem še premlad-a, da bi jemal-a te snovi.*
 3. *Trenerju povem, da se mi zdi ideja zanimiva in ga prosim, da tega nikomur ne pove.*
 4. *Svojim staršem povem, da me je trener državne reprezentance nagovarjal, da vzamem prepovedane snovi.*
15. Trener obvesti Vas in Vaše sotekmovalce o novi snovi, ki je garantirano zdrava in se jo z doping testom ne da odkriti. Trener vam svetuje, naj vsi poizkusite novo snov in se sami prepričate o pozitivnih učinkih. Kaj bi naredili?
- 15.1. Sledil-a bi trenerjevim navodilom.
- 15.2. O tem bi se pogovoril-a s sotekmovalci.
- 15.3. Poklical-a bi na SLOADO (slovenska antidopinška organizacija) in jih povprašal, kaj mislijo o trenerjevem predlogu.
- 15.4. Povedal-a bi trenerju, da ni njegova naloga, da me prepriča, naj se začnem dopingirati. To je goljufanje in je nezdravo.
16. Kazen za kršitev antidopinških pravil
- 16.1. Lahko sega do doživljenjske prepovedi nastopanja . Obdobje prepovedi lahko variira glede na tip kršitve
- 16.2. Do 2 leti prepovedi nastopanja (z izjemami – dovoljeno nastopanje na pomembnih tekmovanjih)
- 16.3. Kazen ni vedno obvezna
- 16.4. Ne vem

17. Ste se z dopingom že kdaj srečali oz. ali Vam ga je kdo ponujal? (odgovorite Da/Ne na vprašanje in podvprašanje)
- a) DA Kaj ste storili (vzeli, da/ne) _____
- a. Kdo Vam ga je ponujal? _____
- b. Kako ste se pri tem počutili? _____
- b) NE
18. Udeležba na predstavitvi "Z mladimi ambasadorji proti doping", ki jo izvaja SLOADO - Slovenian Anti-Doping Organisation
- 18.1. Da
- 18.2. Ne
19. Prosim ocenite katera tema se Vam je zdela najbolj zanimiva?
- 19.1. Sprememba spola Heidi Krieger
- 19.2. Zdravstvene posledice jemanja dopinga (rak, okvarjena jetra, depresija...)
- 19.3. Kaj vse spada pod besedo doping (jemanje, prekupčevanje...)
- 19.4. Prepovedane snovi in postopki
- 19.5. Terapevtske izjeme
- 19.6. Video o kontroli dopinga
- 19.7. Predavanja še nisem poslušal
20. Predavanje bi ocenil/ocenila kot:
- 20.1. Dolgočasno
- 20.2. Zanimivo
- 20.3. Dobro zapolnjen čas namesto pouka
- 20.4. Zelo poučno
- 20.5. Nisem se udeležil-a predavanja
21. Kaj ste od predavanja še pričakovali, pa niste izvedeli? (rešite vprašanje, če ste se udeležili predavanja)
- 21.1. Nisem se udeležil-a predavanja
- 21.2. Sem se udeležil-a in menim, da: _____
22. Vas zanima kaj več o temi doping? Bi si želeli poslušati predavanje, ki ga ponuja Olimpijski komite Slovenije s svojimi ambasadorji?
- 22.1. Bi želel-a poslušati predavanje
- 22.2. Ne bi želel-a poslušati predavanja
- 22.3. Sem ga že poslušal-a
- 22.4. Me ne zanima omenjena tema
- 22.5. O temi že vse vem

Hvala za odgovore ☺

6.2 Priloga 2

Tabela o izvedbi aktivnost na taboru

Tabela 5

Program EADIn tabor, Kirchdorf, 22. – 26.6.2011

22.6.	Sreda		Predavatelji
	Od 17:30	Prihod	
	18:00-19:00	Dobrodošlica	Gerhard, Rebekka, Agnes,
	19:00-20:30	Večerja	
	20:30–21:30	Teambuilding igre	Natasa Jankovic, Ramona Hinkelmann
23.6.	Četrtek		
	8:00-9:00	Zajtrk	
	9:00-10:15	Vprašalniki, pričakovanja	Alysha, Marie, Gerhard
	10:30-12:30	Predstavitev, različni viri informacij	Michael Sauer
	12:30-13:30	Kosilo	
	13:30- 15:30	Doping da ali doping ne, hvala? Medalje ali osebni razvoj?	Gerhard Treutlein, Marie Schwaab, Alysha Stone
	15:30-16:00	Pavza za kavo	
	16:00-17:00	Učinki marihuane?	Patrick Magaloff
	17:00	Odhod v Burghausen	Organiziran prevoz
	17:30-18:00	Kratek ogled DSJ Youth Event	
	18:15-19:00	Sprejem z Ingo Weiss/ ExCom. DSJ	
	19:00	Večerja na stojnicah na kraju dogodka z ogledom dogodka	
	Po dogodku	Odhod v Kirchdorf	Organiziran prevoz
24.6.	Petek		
	8:00-9:00	Zajtrk	
	9:00-10:15	Odločitve / skušnjave: Les saynètes	Patrick, Gerhard, Marie, Alysha
	10:30–12:30	Argumenti za against doping-liberalizacijo	Gerhard, Marie, Alysha
	12:30-13:30	Kosilo	
	13:30-15:30	Športne aktivnosti/ Teambuilding	Natasa, Ramona
	15:30-16:00	Pavza za kavo	
	16:00 – 17:15	Odločitve: Kako prenesti pritisk?	Gerhard, Marie, Alysha
	17:30-19:00	Kako lahko sodiš / razumeš svojega trenerja? - Vrste trenerjev	Gerhard, Marie, Alysha
	19:00-20:00	Večerja	
	20:00-21:30	Pogovor z gostujočimi športniki (Andreas Krieger, Robert Lechner, Miriam Vogt)	Gerhard

6.3 Priloga 3

Tabela o izvedbi aktivnost na taboru

Tabela 6

Program EADIn tabor, Kirchdorf, 22. – 26.6.2011

25.6.	Sobota		
	8:00-9:00	Zajtrk	
	9:00-10:15	Dodatki k prehrani, zdravila proti bolečinam, ter doping miselnost	Michael Sauer, Gerhard
	10:30 – 12:30	Ali sem dovolj močna, da rečem ne v mamljivi situaciji?	Patrick Bernatzky
	12:30-13:00	Priprave na kosilo	Sodelujoči
	13:00-14:30	Tradicionalna kosila, ki jo pripravijo udeleženci	
	14:30-15:30	Športne aktivnosti / Teambuilding	Natasa, Ramona
	15:30-16:00	Pavza za kavo	
	16:00-17:15	Slogani za izbrane fotografije	Patrick Magaloff
	17:30-19:00	Preventiva-strategije/-metode, posamezniki, kot vzorniki; mladi ambasadorji	Michael, Gerhard
	19:00-20:00	Večerja	
	20:00	Sproščujoč večer / udeleženci imajo možnost, da gredo na glasben festival v Burghausna	
26.6.	Nedelja		
	8:00-9:00	Zajtrk	
	9:00-11:00	Podelitev potrdil za mlade Ambassadorje, vprašalniki	Marie, Gerhard
	Konec programa	Odhod	

6.4 Priloga 4

Certifikat mlade ambasadorke Tjaše Hojnik v projektu Evropske antidopinške pobude (EADIn).

6.5 Priloga 5

Pravilni odgovori

Tabela 7

Pravilnost odgovorov udeležencev izobraževanja

Pravilnost odgovorov	Frekvenca	Odstotki
Nepravilni odgovori (udeleženci)	63	17%
Skupaj odgovorov	372	100%

6.6 Priloga 6

Pravilni odgovori

Tabela 8

Pravilnost odgovorov neudeležencev izobraževanja

Pravilnost odgovorov	Frekvenca	Odstotki
Nepravilni odgovori (neudeleženci)	149	29%
Skupaj odgovorov	372	100%

